

Spora Yönelmede Televizyon Dizilerinin Rolü: Okçuluk Üzerine Bir Analiz

Adem Bilim¹ Mert Kerem Zelyurt²

¹Sorumlu yazar, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetim Bilimleri Programı, bilimadem@hotmail.com

²Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, k.zelyurt@gmail.com

Özet

Televizyon izlemek insanların önemli ölçüde tercih ettikleri bir serbest zaman faaliyetidir. Yapılan çalışmalarda televizyonun insanlar üzerinde bir takım etkileri olduğu görülmüştür. Okçuluk Türk toplumu nezdinde önemli bir spor dalıdır. Bu çalışmada kişilerin okçuluk sporuna yönelmeleriyle televizyon dizileri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Örneklemin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, İstanbul'daki Okçular Vakfı ve İBB Spor İstanbul'da okçuluk kursuna devam eden okçuluk temalı dizi izleyicileridir. Örneklem 9-17 ve 18-65 yaş aralığındaki 26 kişiden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme uygulanmış, tarafımızca geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Bulgular; "katılımcıların demografik özellikleri", "okçulukla tanışma ve başlangıç", "okçuluğun anlamları, okçuluğa ilgi ve yönelme nedenleri", "okçuluk temalı dizilere ilgi", "diziler vasıtasıyla okçuluğa yönelme", "dizideki kahramanlar ve özdeşleşme etkisi", "okçuluğa dair gelecek planları ve beklentiler" başlıklarıyla sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulgulara; Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı dizilerin katılımcıların okçulukla tanışmasını sağladığı, okçuluğun katılımcılar için önemli bir yeri olduğu, söz konusu dizilerin katılımcılar tarafından ilgiyle takip edildiği ortaya çıkmaktadır. Araştırmadaki katılımcıların önemli bir kısmının okçuluk sporuna yönelmesinde "Tozkoparan" ve "Diriliş: Ertuğrul" gibi dizilerin güçlü etkisi söz konusudur. Bu dizilerin okçuluğa yöneltme etkisi kimi katılımcılarda daha az olmakla birlikte, katılımcıların geneline yansıyan anlamlı bir spora yöneltme etkisinden söz edilebilir. Katılımcıların bu dizilerdeki karakterler gibi okçu olmak istedikleri, televizyonun karşısına geçerek onlar gibi ok atmaya çalıştıkları, yay veya lastikle denemeler yaptıkları, karakterlerden öğrendikleri teknikleri uyguladıkları vb. özdeşleşme davranışları sergiledikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcıların okçuluğa dair ileriye dönük; eğitimci olma, sporcu olma, hobi olarak devam etme gibi planları olduğu elde edilen bulgular arasındadır. Son tahlilde çalışmamızda ulaştığımız sonuçlar; "Tozkoparan" ve "Diriliş: Ertuğrul" gibi okçuluk vs. spor dallarıyla ilgili temalar içeren televizyon dizilerinin her yaşta insanı spora teşvik etme ve bir uyarıcı potansiyelini taşıdığını göstermektedir. Medyatik olmayan ve gelişmekte olan spor dallarına dair temaları kapsayan televizyon dizilerinin artırılmasının, amatör ve gelişmekte olan spor dallarının kitleleşme ve bilinirlik düzeyini arttırmak bakımından işlevsel olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Medya, televizyon, dizi, spor filmleri, spor, okçuluk, spora yönelme

The Role of TV Series in Leading People to Sports: An Analysis on Archery

Abstract

Watching television is a free time activity that people prefer significantly. Studies have shown that television has certain effects on people. Archery is an important sport in Turkish society. In this study, it is aimed to examine the relation between people's orientation to archery and television series. Qualitative research method was applied in the study. Purposeful sampling method was used to determine the sample. The sample of the study covers the archers-themed series audience who has been receiving archery training in the Okçular Vakfı (Foundation) and İBB (The İstanbul Metropolitan Municipality) Spor İstanbul both of which are located in İstanbul. The sample consists of 26 people between the ages of 9-17 and 18-65. Semi-structured interview was used as the data collection technique. The results were classified under; "Demographic characteristics of the participants", "meeting archery and starting archery", "meanings of archery, reasons for interest and orientation to archery", "interest in archery-themed series", "orientation to archery through series", "heroes in the series and the identification effect", "on archery future plans and expectations" titles. According to the results obtained; Archery themed series such as Tozkoparan and Diriliş: Ertuğrul enables the participants to meet archery. The series in question appeared to be watched by the participants with great interest. TV series such as "Tozkoparan" and "Diriliş: Ertuğrul" have a great influence on the orientation of a significant part of the participants to archery. Its directing effect to archery sport is low in some participants whereas it is significant in most participants. It is seen that the participants want to be archers like the characters in these series, they use the techniques they learn from the characters, they try to shoot arrows by watching television and exhibit such identification behaviors. In addition, the participants have been found to have plans to become a trainer, to be an athlete and to continue as a hobby. In the final analysis, the results we have obtained in our study reveal that TV series with themes related to Archery and other branches of sports such as "Tozkoparan" and "Diriliş: Ertuğrul" have the potential to encourage people of all ages to sports and have a stimulating potential. We think that increasing the number of television series covering themes related to developing sports branches that are not as mediatic as desired will be functional in increasing popularization and awareness levels of amateur and developing sports branches.

Key words: Media, television, tv series, sports films, sports, archery, sport orientation

SUMMARY

Introduction and Aim: The effect of television series on the tendency towards a specific sports branch has been analyzed in this study. The insufficient number of sources on the subject in the literature makes the main question of the study unique. The number of studies carried out on the relation between TV series, cinema, and sports in terms of not only traditional branches but also the modern ones are quite insufficient. TV series "Tozkoparan" and "Diriliş: Ertuğrul" including archery themes have been covered within the frame of the study due to their social effects that have come to the fore lately. The effects of the mentioned series on meeting archery; getting into archery; creating one's universe of meaning related to archery and future plans related to archery shall be analyzed under oncoming parts of the study.

Material and Method: A qualitative research method has been used in the study. While specifying the sample of the study, a purposeful sampling method has been used. The sampling group covers the audience of archery-themed TV series who attend archery training provided by Okçular Vakfı (Foundation) and İBB (İstanbul Metropolitan Municipality) Spor İstanbul both of which are located in İstanbul. This mentioned group consists of 26 people between the ages 9-17 and 18-65 20 of which are male whereas 6 are female. "Personal Information Form" developed by the study researchers was used while carrying out the research and the Semi-structured Interview method was employed in line with the "Interview Form" which had also been developed by the researchers. Voice recorders were used during the interviews with the consent of the interviewees. The interviews lasted max. 15 minutes 28 seconds and min. 7 minutes 29 seconds with the 9-17 age group whereas it lasted max. 22 minutes 40 seconds and min. 10 minutes 24 seconds with the 18-65 age group. The interviews were made between October 2019 and February 2020. The data obtained through Personal Information Form and Semi-Structured Interview were used during evaluation. The data have been classified under 6 titles compatible with the main inquiry of the study. The titles have been classified considering the answers given by the participants in the same direction and with similar content.

Results: The findings related to the first title "Meeting and Getting into Archery" reveal that most of the participants (22 participants) have been affected by the TV series such as "Tozkoparan" and "Diriliş: Ertuğrul" on meeting and getting started with the sports branch Archery. Some sample statements by the participants are as follows:

"I used to attend football training with my friends but while watching the series Tozkoparan, suddenly I felt like starting archery. I asked mum to take me to archery training instead of football. (Participant No. 8, 9 years old, Male).

"I saw archery on the series Tozkoparan for the first time. Then I told mum that I'd like to attend archery training. One day at a book fair I saw people shooting arrows. There, they were registering new trainees for Okçular Vakfı. Mum had me and my brother enlisted. Then, here we are." (Participant No. 3, 10 years old, Male).

The second title "The Meaning of Archery, the Reasons for Getting into It" reveals that the meaning of archery; the reasons for the interest and getting into the sports differ from one participant to the other. Generally speaking, the participants prefer archery since they find it entertaining, interesting, and different. Some sample statements by the participants are as follows:

"I find it entertaining." (Participant No. 4, 9 years old, Male).

"(...) the bow and the arrows look fine and I like shooting arrows." (Participant No. 9, 12 years old, Male).

"I find other branches rather ordinary but archery is different from them. That's the reason." (Participant No. 10, 11 years old, Female).

The third title, which is "The Interest in Archery-themed TV Series", reveals that the participants follow and show interest in the mentioned series, particularly "Diriliş: Ertuğrul" and "Tozkoparan". The level of interest and how strictly they follow the series differ from one participant to another. Participants have also made positive comments on the mentioned series. Both of the series seem to have gained appreciation by the participants in terms of plot, content, and the transfer of emotions. Some sample statements by the participants are as follows:

"I strictly follow both of the series .I've been watching Tozkoparan since the very first episode. It's the same for, Diriliş: Ertuğrul." (Participant No. 22, 16 years old, Male).

"(...) I can say that I am a fan of Diriliş: Ertuğrul. I love it." (Participant No. 18, 19 years old, Male).

"I think it is visually great. It transfers a quite good archery experience to the audience." (Participant No. 13, 12 years old, Female).

"(...) I feel like I'm there while watching. I really like Diriliş: Ertuğrul. I also feel like I'm in and shoot those arrows." (Participant No. 5, 9 years old, Male).

"Causing Tendency towards Archery", which is the fourth title reveals that most of the participants show a tendency towards archery with the effect of archery-themed TV series. The series, in which archery is treated as either the main or sub-theme, has been an encouraging factor for the participants to show a tendency towards archery sports. Various news, videos, and images stating that the archery-themed TV series such as Tozkoparan and Diriliş: Ertuğrul lead people to archery also confirm the findings of the study. Some sample statements by the participants are as follows:

"The series Tozkoparan has led me to this branch." (Participant No. 3, 10 years old, Male).

"Well, yes. The series is effective. I realized archery through Tozkoparan and wanted to get into it." (Participant No. 8, 9 years old, Male).

"Well, we have been watching a little bit Diriliş: Ertuğrul and a little bit Tozkoparan. Both series have motivated me and I decided to get into archery. I learned that a sports complex exists here and realized that the archery branch is also included here. That's how I started." (Participant No. 9, 12 years old, Male).

The fifth title "The Characters and Identification Level" include findings showing that the participants identify themselves with the characters of archery-themed TV series. This identification has led the participants to archery. Similar to our findings, various news, videos, and images stating that the audience of the archery-themed TV series such as Tozkoparan and Diriliş: Ertuğrul identify themselves with the characters and are likely to get into archery also found on media. The participants have been observed to have some behaviors related to archery similar to the characters whom they want to be alike. Some sample statements by the participants are as follows:

"(...) My dream is to be able to shoot just like those characters." (Participant No. 5, 9 years old, Male).

"I feel affected by Tozkoparan, sometimes I want to be as good as them. It's the same for Diriliş: Ertuğrul as well, I want to mime the gestures I see there. (...) I already have a sword made from wood and sometimes I copy those sword moves in front of the TV." (Participant No. 8, 9 years old, Male).

"(...) After watching Tozkoparan, I often take my bow and shoot arrows." (Participant No. 24, 9 years old, Male).

"When I first started watching the TV series, I started to practice shooting using rubber bands." (Participant No. 9, 12 years old, Male).

The sixth and last title "Future Plans Related to Archery and Expectations" has revealed that the participants are planning to be trainers, sportsmen/women or at least continue as a hobby. Some participants, on the other hand, found out to have more than a single dream. Some sample statements by the participants are as follows:

"For instance, I want to be a world champion." (Participant No. 24, 9 years old, Male).

"I want to be an archer. I also want to take part in the Olympic Games." (Participant No. 7, 11 years old, Female).

Conclusion: As a result, the study indicates that the TV series with archery theme (such as Tozkoparan and Diriliş: Ertuğrul) and other sports branches have stimulating potentials and encouraging effects on people from all ages for sports. It is suggested that increasing the number of TV series with sports themes particularly of less popular and developing ones shall be functional in promoting their popularization and awareness levels.

1. GİRİŞ

Televizyon seyretmek bir tür serbest zaman/boş zaman faaliyetidir, içeriği ve özellikleri sebebiyle diğer faaliyetlere kıyasla en çok tercih edilenler arasındadır (Çakır, 2005). Hemen hemen her evde en az bir televizyon olması da televizyon izlemenin kolay ulaşılabilir bir etkinlik olmasını sağlamaktadır (Wake ve ark., 2003). Normal şartlarda boş zaman ile hobi arasında kuvvetli bir bağ vardır (Kılbaş, 2001), fakat çevre koşulları ve ekonomik olanaklar bireyin serbest zaman etkinlikleri ile ilgili tercihlerini sınırlayabilir. Birey istediği etkinliği değil, ulaşabileceği etkinliği tercih eder. Televizyon, yaygınlığı ve program çeşitliliği sebebi ile diğer bazı serbest zaman etkinliklerinin ulaşılır olmadığı durumlarda alternatif bir serbest zaman etkinliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Bahar, 2007).

RTÜK'ün (2018) televizyon izleme eğilimlerimize ilişkin yaptığı araştırmadan, ülkemizde de televizyonun vazgeçilmez bir yeri olduğu görülmektedir. Araştırmada, vatandaşlarımızın %86,7'sinin televizyon izlediği ve evlerde en fazla cihazın televizyon olduğu saptanmıştır. Günlük televizyon izleme sürelerine bakıldığında da ortalama 3 saat 34 dakika gibi bir rakam ile karşılaşılmaktadır. En fazla tercih edilen program türlerinde ise başı "Haberler" çekmekte ve onu "Yerli Dizilerin" takip ettiği görülmektedir. Yine yapılan başka bir araştırmada da kişilerin televizyonda en fazla takip ettiği program türünün yerli diziler olduğu tespit edilmiştir (Kalçık, 2017).

Televizyonda yayınlanan dizi-filmler içerisinde spor türünde yapımlar da bulunmaktadır. Spor filmleri olarak isimlendirilen bu yapımlar, sporla ilgili etkinliklere, sporculara ve spor temalarına odaklanan, sporun heyecanına, meydan okumasına, drama ve trajedisine dair deneyimleri aktaran bir film türüdür/film kategorisidir(Kennedy ve Hills, 2009). Yani spora dair unsurların bulunduğu filmlere, spor filmleri ya da spor temalı filmler olarak nitelendirmek mümkündür (Tarakçıoğlu, 2019). Spor filmlerinin kendi başlarına bir tür oluşturup oluşturmadığı konusunda süregelen bir tartışma da vardır (Kennedy ve Hills, 2009).David Rowe spor filmlerinin tıpkı bilim kurgu, korku veya komedi filmleri gibi kendi başına bir tür olduğunu iddia etmektedir. Toby Miller ise sadece spor belgeselleri, biyografileri ya da kurgu filmleri değil televizyon (mini) dizilerinin de spor filmi sayılacağını ifade etmiştir (Poulton ve Roderick, 2008).

Bireysel sporcuların ya da takımların takipçileri, başka yerlerde nadir görülen rekabet ve zafer gibi yoğun duyguları deneyimleyerek, tatmin edici olmayan yaşamların dışına çıkmış olurlar. Rekabet ve zafer spor filmleri yönetmenlerinin çokça kullandığı bir faktördür. Özellikle bu "son dövüş, oyun veya yarış" sahnelerinde açıkça görülmektedir. Film yapımcıları için sporun cazibesi çok önemli bir unsurdur (Crosson, 2013). Nitekim spor, iyi bir hikayenin sahip olması gereken her şeyi sunmaktadır: kahramanlar ve kötü adamlar, zafer ve felaket, başarı ve umutsuzluk, gerginlik ve drama (Poulton ve Roderick, 2008).

Türkiye'de sporun ana ve yan tema olarak işlendiği birçok film yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Şuana kadar dizi ve belgeseller hariç 41 spor filmi tespit edilebilmiştir. Filmlerin çoğunluğunda futbol, boks ve güreş sporları konu edinilmiştir. Bu bir bakıma Türkiye'deki spor kültüründe hangi branşların ağırlıkta olduğunun göstergesi niteliğindedir. (Tarakçıoğlu, 2019). Ülkemizde spor filmleri kategorisinde sayabileceğimiz birçok televizyon dizisi de yayınlanmış/yayınlanmakta ve yapılmış/yapılmaktadır. Türkiye'de yayınlanan televizyon spor dizileri arasında akla gelen ilk örnek ise "Beyaz Gölge" dizisidir. Nitekim 80'li yıllarda TRT'de gösterimde olan bu basketbol temalı dizi, izleyici tarafından çok sevilmiş, takip edilmiş ve hafızalarda yer etmiştir(<https://www.yenisafak.com/yazarlar/alimuratguven/televizyonun-genc-kuaklarin-yararlanma-kullaniminda-unutulmaz-bir-ornek-beyaz-golge-17478>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020).

Okçulukta ülkemiz televizyon film ve dizilerinde kendisine çokça yer bulmuştur. Okçuluk televizyon film ve dizilerinde kimi zaman ana konu/tema olmuş kimi zaman ise ikinci planda yer almıştır. Kuşkusuz bu konuda akla gelen ilk örnek ise "Tozkoparan" dizisidir. Dizi günümüzden bir güncel olmakla birlikte, ana temasının/konusunun tamamıyla okçuluk olması açısından da önemlidir. Özellikle çocukların ilgisinin yoğun olduğu bu dizi, spor türünde olmasının yanında aynı zamanda macera ve dram türündedir. Dizi ismini, Osmanlı kayıtlarına göre gelmiş geçmiş en uzun menzilli ok atışını yapan, 16. asırda yaşamış Kemankeş Tozkoparan İskender'den almıştır. (<https://www.trt1.com.tr/diziler/tozkoparan>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020; <https://www.trt1.com.tr/haber/tozkoparan-her-pazar-trt1de>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020; [https://tr.wikipedia.org/wiki/Tozkoparan_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Tozkoparan_(dizi)), Erişim tarihi: 26 Haziran 2020). Ülkemizdeki okçuluk temalı spor dizilerine günümüzden güncel başka bir örnek olarak "Diriliş: Ertuğrul"u gösterebiliriz. Söz konusu dizi doğrudan bir spor branşını konu edinmese de içeriğinde geleneksel okçuluk/geleneksel okçuluğa ait unsurlar çokça yer almaktadır. Diriliş: Ertuğrul, tarihi kaynaklardan esinlenerek yapılmış kurgusal bir tarihi film türüdür (https://tr.wikipedia.org/wiki/Dirili%C5%9F:_Ertu%C4%9Frul, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

Televizyon yayınları, günümüzde spor içeriklerine yer vererek etkili bir şekilde pazarlamasını da yapmaktadırlar. Televizyonun pazarlama gücü sayesinde bazı spor dallarının hızlı bir şekilde değeri artmıştır. Nitekim televizyonun her spor branşına aynı ilgiyi göstermemesi –Dieter Hillairet'nin benzetmesiyle ayrımcılık yapması- sonucunda, başta futbol olmak üzere bazı spor dalları hızla büyürken; güreş, halter, gibi bazı branşların da küçülmesine hatta yok olması gibi bir olumsuzlukla karşılaşmalarına sebep olmaktadır. Bu da televizyonun ekranlara taşıdığı spor branşlarının pazarlamasını etkili bir şekilde yaptığının göstergesidir (Çetin, 2015).

Televizyon yayıncıları teknolojinin her türlü imkânını kullanarak, ekranlara taşıdıkları sporların reklamını yaparak, insanlarda bu sporlara bir istek uyandırmaktadırlar (Çetin, 2015). Televizyon spor içerikli yayınları sporun; heyecan, rekabet ve taraftarlık özelliklerini ön plana çıkartarak ve yarışmacı yönünü ekranlara taşıyarak, insanları pasif olarak spora katılıma/salt seyirciliğe yönlendirmekle kalmayıp, aktif spora katılıma özendirip, teşvik edecek yönlerin de olduğu bilinmektedir (Karaküçük ve ark., 1996).

Televizyon karşısında kişi pasif, spor aktivitesinde ise aktif katılımcıdır. Sportif anlamda aktif katılımcı olmanın ise ruh ve beden sağlığına yönelik faydaları ortadadır. Ancak genelde medya, daha özelde ise gündelik yaşamda kişilerin serbest zamanında kayda değer yer kaplayan televizyonun, kişileri sadece hareketsiz yaşama yönlendiren, edilgenleştirici etkisi olduğu söylenemez. Kitlelerin serbest zamanlarında televizyonla kurduğu ilişkide, spor müsabakaları, spor haberleri, spor temaları içeren dizi, film ve programlar oldukça yer kaplamaktadır. Bu durumda spor olgusunu ve kitlelerin spora yönelik ilgilerini, medyayla ilişkisi bağlamında incelemek daha bilimsel bir yaklaşım olacaktır. Bu çalışmada televizyon dizilerinin spora yöneltme etkisi incelenmektedir. Literatürde konuya dair kaynakların sayısının oldukça yetersiz olması çalışmanın temel sorusunu özgün kılmaktadır. Gerek geleneksel sporlarda gerekse diğer spor branşlarında televizyon dizileri, sinema ve spor ilişkisine dair üretilen çalışmaların sayısı oldukça azdır. Çalışmamızda son dönemlerdeki sosyal etkisiyle gündeme gelen okçuluk teması içeren Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul dizilerinin etkileri inceleme kapsamına alınmıştır. Bu dizilerin okçulukla tanışma, okçuluğa yönlendime, okçuluğa dair anlam evreni yaratma ve okçulukla ilgili gelecek hedeflerine yönelik etkileri çalışmanın ilerleyen kısımlarında analiz edilen konulardır.

2. MATERYAL METOT

2.1. Çalışma Deseni

Çalışmada, Nitel Araştırma Yöntemi uygulanmıştır.

2.2. Katılımcılar

Bu çalışma 2019-2020 yılları içerisinde yapılmıştır. Örneklemin belirlenmesinde olasılıksız örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemi; İstanbul'da bulunan Okçular Vakfı ve İBB Spor İstanbul'da okçuluk kursuna devam eden okçuluk temalı dizi izleyicileridir. Örneklemi oluşturan bu grup, 9-17 ve 18-65 yaş aralığından, 20'si erkek 6'sı kız olmak üzere toplam 26 kişiden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Çalışmada veri toplama tekniği olarak tarafımızca geliştirilen, "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmış ve yine tarafımızca oluşturulan "Görüşme Formu"na bağlı kalmaya çalışarak Yarı Yapılandırılmış Görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşme esnasında görüşme yapılacak kişinin rızası alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmelerin süreleri 9-17 yaş grubunda en uzun 15 dakika 28 saniye, en kısa 7 dakika 29 saniye iken 18-65 yaş grubunda ise en uzun 22 dakika 40 saniye, en kısa 10 dakika 24 saniyedir. Görüşmeler Ekim 2019 ile Şubat 2020 tarihleri arasında gerçekleşmiştir.

Birinci kısım olan ve 8 sorudan oluşan "Kişisel Bilgi Formu" katılımcıların; yaşı, cinsiyeti, medeni hali, doğum yeri, ikamet ettiği yer, öğrenim durumu, mesleği ve ekonomik gelir düzeyine dair bilgileri tespit etmek için kullanılmıştır. İkinci kısım olan Yarı Yapılandırılmış Görüşmede, bağlı kalmaya çalışılan Görüşme Formu 9 ana soru ve 14 sonda sorudan oluşmaktadır. İlk soru katılımcıların okçuluk sporuyla tanışma süreçlerinin öğrenilmesine yöneliktir. İkinci soru katılımcıların okçuluk sporuna yönelmelerinde genel itibarıyla medyanın (televizyon, sosyal medya, vs.) etkisini öğrenmeye yöneliktir. Üçüncü soruda katılımcıların Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı diziler hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesi hedeflenmiştir. Dördüncü soruda söz konusu dizileri seyreden katılımcıların bu dizileri izlerken kendilerinde herhangi bir etki oluşup oluşmadığının öğrenilmesi amaçlanmıştır. Beşinci soru katılımcıların okçuluk temalı dizilerde ön plana çıkarılan okçuluk sporunun aktarımı hakkındaki fikirlerinin öğrenilmesine yöneliktir. Altıncı soruda katılımcıların okçuluğa yönelmelerinde Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı dizilerin etkisinin ve bu dizilerdeki okçulukla ilgili sahnelerin katılımcılar üzerindeki etkilerinin öğrenilmesi amaçlanmıştır. Yedinci soru katılımcıların gelecekte okçuluğa yönelik planlarının/hedeflerinin öğrenilmesine yöneliktir. Sekizinci soruda katılımcıların yakın çevrelerini okçuluk sporuna davet edip etmediklerinin öğrenilmesi amaçlanmıştır. Son soru olan dokuzuncu soruda ise yönelttiğimiz sorular dışında, katılımcıların konu hakkında söylemek istedikleri herhangi bir şey olup olmadığı öğrenilmeye çalışılmıştır.

2.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde Kişisel Bilgi Formu'ndan ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme'den elde edilen veriler kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu'ndan edinilen bilgiler Excel dosyasına dökülerek tablolandırılmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşmeden toplanan ses kayıtları ise Word dosyasında yazıya dökülmüştür. Yazıya dökülen bu veriler çalışmanın temel sorusuna uygun düşecek 6 temaya ayrılmıştır. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlardan aynı doğrultuda, aynı yönde ve benzer içerikteki ifadelerle göre temalara ayrılmıştır. Bu temalar; okçulukla tanışma ve başlangıç, okçuluğun anlamları okçuluğa ilgi ve yönelme nedenleri, okçuluk temalı dizilere ilgi, diziler vasıtasıyla okçuluğa yönelme, dizideki kahramanlar ve özdeşleşme etkisi, okçuluğa dair gelecek planları ve beklentiler, şeklindedir. Etik kurallara uygun düşecek şekilde, katılımcıların kimlik bilgileri verilmemiş, her birini ifade etmek için "Kişi" anlamına gelen "K" numaralandırılarak K1, K2, K3... şeklinde kullanılmıştır.

3.BULGULAR

3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durum	Doğum Yeri / Uyrak	Öğrenim Durumu	Meslek	Ekonomik Gelir (₺)
K1	10	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K2	11	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K3	10	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	İlkokul	Öğrenci	0-500
K4	9	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	İlkokul	Öğrenci	0-500
K5	9	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	İlkokul	Öğrenci	0-500
K6	11	Kız	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K7	11	Kız	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K8	9	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	İlkokul	Öğrenci	0-500
K9	12	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K10	11	Kız	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K11	11	Kız	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K12	15	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Lise	Öğrenci	0-500
K13	12	Kız	Bekâr	Kastamonu / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K14	12	Kız	Bekâr	İstanbul / T.C.	Ortaokul	Öğrenci	0-500
K15	30	Erkek	Bekâr	Filistin / Filistin	Lise	Tercümanlık	3500+
K16	19	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Lisans	Öğrenci	0-500
K17	17	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Lise	Öğrenci	0-500
K18	19	Erkek	Bekâr	Trabzon / T.C.	Lisans	Öğrenci	0-500
K19	25	Erkek	Bekâr	Mardin / T.C.	Lisans	Öğretmen	2500-3500
K20	9	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	İlkokul	Öğrenci	0-500
K21	9	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	İlkokul	Öğrenci	0-500
K22	16	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Lise	Öğrenci	0-500
K23	18	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	Lise	Öğrenci	0-500
K24	9	Erkek	Bekâr	İstanbul / T.C.	İlkokul	Öğrenci	0-500
K25	31	Erkek	Bekâr	İskenderun / T.C.	Ortaokul	Muhaberat	2500-3500
K26	37	Erkek	Evli	Giresun / T.C.	Lise	Aydınlatma	2500-3500

Çalışmamızda 9-17 yaş grubundan 19 katılımcı, 18-65 yaş grubundan 7 katılımcı olmak üzere, toplamda 26 katılımcı yer almaktadır. 9-17 yaş grubundaki katılımcıların 13'ü erkek, 6'sı kızdır; 18-65 yaş grubunun tamamı (7 katılımcı) erkektir; toplamda ise katılımcıların 20'si erkek, 6'sı kızdır. Katılımcıların 25'i bekâr, 1'i evlidir. 9-17 yaş grubundaki katılımcıların tamamının (19 katılımcı) uyuşu Türkiye Cumhuriyetidir, 18'i İstanbul'da 1'inin Kastamonu'da doğmuştur; 18-65 yaş grubundaki katılımcıların 6'sının uyuşu Türkiye Cumhuriyeti, 1'i Filistin'dir, 2'si İstanbul'da, 1'i Trabzon'da, 1'i Mardin'de, 1'i İskenderun'da, 1'i Giresun'da, 1'i Filistin'de doğmuştur; toplamda ise katılımcıların 25'inin uyuşu Türkiye Cumhuriyeti, 1'inin uyuşu Filistin'dir, 20'si İstanbul'da 5'i çeşitli illerde, 1'i yurt dışında doğmuştur. 9-17 yaş grubundaki katılımcıların 7'si ilkokul, 8'i ortaokul, 3'ü lise eğitim düzeyindedir; 18-65 yaş grubundaki katılımcıların 1'i ortaokul, 3'ü lise, 3'ü lisans eğitim düzeyindedir; toplam da ise katılımcıların 7'si ilkokul, 9'u ortaokul, 6'sı lise, 3'ü lisans eğitim düzeyindedir. 9-17 yaş grubundaki katılımcıların tamamı (19 katılımcı) öğrencidir; 18-65 yaş grubundaki katılımcıların 3'ü öğrenci, 1'i Öğretmen, 1'i Tercüman, 1'i Muhaberat Personeli, 1'i

Aydınlatma Personelidir; toplamda ise katılımcıların 22'si öğrenci, 4'ü farklı alanlarda meslek sahibidir. 9-17 yaş grubundaki katılımcıların tamamının (19 katılımcı) ekonomik geliri 0-500 ₺ aralığındadır; 18-65 yaş grubundaki katılımcıların 3'ünün 0-500 ₺ aralığında, 3'ünün 2500-3500 ₺ aralığında, 1'inin 3500 ₺ üzerinde ekonomik geliri vardır; toplam da ise katılımcıların 22'sinin 0-500 ₺ aralığında, 3'ünün 2500-3500 ₺ aralığında, 1'inin 3500 ₺ üzerinde ekonomik geliri vardır.

3.2. Okçulukla Tanışma ve Başlangıç

Bu temada, okçuluk sporuyla uğraşan katılımcıların, okçulukla tanışmalarının nasıl gerçekleştiğine ve bu spora başlamalarında etkili olan başlıca faktörlere dair bulgular yer almaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki Türkiye televizyonlarında gösterimde olan Tozkoparan¹ ve Diriliş: Ertuğrul² dizileri, okçuluk temasının işlendiği/içerisinde okçuluk öğelerinin çokça bulunduğu dizilerdendir ve bu diziler araştırmaya katılan katılımcılar tarafından en çok tercih edilenlerdir. Katılımcılar genelde Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul dizileri üzerinden tüm yorumlarını yapmış, bu dizilere istinaden tutum ve davranışlarını belirtmiştir. Bu iki dizi dışında bulunan diğer diziler hakkında görüşleri ise ayrıca belirtilmiştir.

Dizilerden görerek/etkilenecek ve bu yanında diğer faktörlerin de etkisiyle okçuluk sporuyla tanıştığını ve sonrasında okçuluğa başladığını belirten katılımcılar şunlardır: K3 (10 Yaşında, Erkek), K4 (9 Yaşında, Erkek), K6 (11 Yaşında, Kız), K7 (11 Yaşında, Kız), K8 (9 Yaşında, Erkek), K9 (12 Yaşında, Erkek), K10 (11 Yaşında, Kız), K11 (11 Yaşında, Kız), K12 (15 Yaşında, Erkek), K13 (12 Yaşında, Kız), K14 (12 Yaşında, Kız), K15 (30 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K17 (17 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K19 (25 Yaşında, Erkek), K20 (9 yaşında, Erkek), K22 (16 Yaşında, Erkek), K23 (18 Yaşında, Erkek), K24 (9 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek), K26 (37 Yaşında, Erkek). Dizi haricindeki faktörlerde çeşitlilik vardır. Bu faktörler içerisinde; aile, sosyal çevre, etkinlikler, kitaplar, internet ve sosyal medya, video oyunları yer almaktadır. Katılımcılardan biri Tozkoparan dizisini izlerken okçuluğa istek duyduğunu, ailesinin ve öğretmenin de okçuluğa yönelmesinde desteği olduğunu şöyle ifade etmektedir:

"Tozkoparan dizisini izlerken canım çaktı, ben normalde arkadaşımınla futbola gidiyordum, sonra anneme dedim 'futbola değil de okçuluğa yazdırabilir misin?' sonrasında başlamış oldum. (...) Ben normalde okulda basketbola gidiyordum, hala da devam ediyorum, seviyorum basketbolu boy uzatıyor aynı zamanda, sonra öğretmenim dedi 'sen okçuluğa gidiyor musun', ben de 'hayır' dedim, 'belki giderim' dedim, o zamanda da Tozkoparan izliyordum, biraz öğretmenimin de etkisi oldu. Ben okçuluğa gitmek istediğimde ailem mutlu oldu ve beni destekledi." (K8, 9 Yaşında, Erkek).

Diğer bir katılımcı da Diriliş: Ertuğrul ve Tozkoparan dizisinden görerek okçuluğa heveslendiğini, sonrasında okçuluğa başlamayı karar verdiğini ve arkadaşının da bunda payı olduğunu şöyle ifade etmektedir:

"İlk televizyon izliyorduk, biraz Diriliş: Ertuğrul dizisini biraz Tozkoparan'ı, ikisinden de heves geldi biraz, heveslendim, sonra bende okçuluğa başlamaya karar verdim. Burada spor kompleksi olduğunu öğrendim, buraya geldiğimde de okçuluk branşının olduğunu gördüm, ben sordum ve kayıt olmak istedim, böylece okçuluğa başladım. (...) Arkadaşımınla ben beraber geldim, o da kayıt olacaktı, ikimizde okçuluk branşının olduğuna dair o yazıyı gördük, beraber heves ettik." (K9, 12 Yaşında, Erkek).

¹ Tamamıyla okçuluk sporunu konu edinen Tozkoparan dizisi, afişinden jenerik videosuna kadar okçuluğa ait unsurları içermektedir (<https://youtu.be/dVqTJlWFGUc?t=5>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

² Diriliş: Ertuğrul dizi serisinin ilk çarpışma sahnesi etkileyici bir ok atışı ile başlamaktadır (<https://youtu.be/3yjO6yfhLcU?t=1274>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

Dizilerin yanında gitmiş olduğu bir etkinlik sayesinde okçulukla tanıştığını ifade eden katılımcının ifadesi şöyledir:

“Ben ilk Tozkoparan dizisinde izlemiştim, sonrada anneme söyledim bende okçuluğa katılmak istiyorum diye, sonrada bir gün bir kitap fuarına gitmiştik orada ok atıyorlardı, Okçular Vakfı'na kayıt yapıyorlardı orada, annem kardeşim ve beni kayıt ettirdi ve bizde buraya geldik.”(K3, 10 yaşında, Erkek).

Başka bir katılımcı da okçuluğa olan ilk ilgisinin Tozkoparan dizisiyle başladığını ve bunun yanında ailesinin yardımıyla okçuluğa yöneldiğini şöyle ifade etmektedir:

“İlk Tozkoparan dizisini izlemeye başladım, sonra böyle 6-7. bölümden sonra yavaş yavaş bende heveslendim, sonra birkaç ay sonra okçuluk festivali oldu oraya gitmek istedim, biraz bize uzak olduğu için gidemedim, gidemediğim dolayı üzülmediğim için babamda beni sevindirmek için buraya kursa yazdırdı.”(K10, 11 Yaşında, Kadın).

Katılımcılardan biri okçuluğa yönelmesinde, okçuluk temasının işlendiği bir dizi olan Tozkoparan'ı izleyen akrabasından görek diziyi izlemeye başladığını ve sonrasında akrabasıyla beraber okçuluğa başladığını ve bunu bazen ailesinin de desteklediğini şöyle ifade etmiştir:

“(…) Bir kuzenim var o Tozkoparan dizisini izliyordu, bende ondan görüp diziyi izledim sonrada okçuluğa başladık.”(K3, 10 Yaşında, Erkek).

Bir diğer katılımcı ise okçulukla tanışmasında, bu spora olan merakının oluşmasında dizilerin yanında internetinde payı olduğunu şu şekilde ifade etmektedir:

“İlk önce Tozkoparan dizisi yayınlanınca izleme merakı oluştu, izleyince oradan okçulukla tanışmış oldum, oradan etkilendim, 'bu spora başlamak' istiyorum dedim, bazı yerlerde okçuluk kursları yoktu, kardeşimle araştırmaya başladım, burada olduğunu öğrenince okçuluk kursuna başladım. Diziden önce de bir merakım vardı, televizyonlarda falan görüyordum, internette falan.” (K13, 12 Yaşında, Kız).

Okçuluk sporuyla tanışmalarında ilk sebebin, diziler haricindeki diğer faktörlerin etkili olduğunu ifade eden katılımcılar şu şekildedir: K1 (10 Yaşında, Erkek), K2 (11 Yaşında, Erkek), K5 (9 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek). Etkili olan faktörler ise çeşitlilik göstermektedir. Bu faktörler; aile, medya, spor merkezi, kültür merkezidir. Katılımcılardan biri okçuluğu haberlerde gördüğünü ve ailesinin teklifiyle okçulukla tanıştığını şu şekilde ifade etmiştir:

“Haberlerde karşımıza çıktı, annem okçuluğa kayıt ettirelim dedi.” (K1, 10 Yaşında, Erkek).

Katılımcılardan biri okçulukla tanışmasının bir kültür sanat merkezinin aracılığıyla olduğunu şu şekilde ifade etmektedir:

“Kültür sanat merkezinde okçuluk vardı, orada gördüm ve sonra okçuluğa kayıt oldum.” (K2, 11 Yaşında, Erkek).

Başka bir katılımcıda okçulukla tanışmasını, dolaylı olarak bir spor merkezinin, doğrudan olarak ise ailesinin aracılığıyla gerçekleştiğini, şu şekilde ifade etmiştir:

“Şimdi ilk olarak ben Yahya Kemal Spor Merkezi'nde spora gidiyordum, ondan sonra oraya giderken annemi aramışlar, benim haberim yoktu annem çok önceden okçuluğa yazdırmış yedeklere, okçuluğa gidelim dedi oradan gittik, ondan sonra ben okçuluğa gittikten sonra Tozkoparan yeni daha çıkmaya başlamıştı, onu izlemeye başladım, orada çok zevk aldım, buraya devam etmişim, hoca takıma istemişti o zamanlar okul zamanı olduğu için etüde falanda gidiyordum babam izin vermedi, şimdi seçmelere girmişim, orada da kolumda bir sorun diye o yüzden almadılar.”(K21, 9 Yaşında, Erkek).

3.3. Okçuluğun Anlamları, Okçuluğa İlgili ve Yönelme Nedenleri

Bu temada, katılımcılar açısından okçuluk sporunun ne anlama geldiğine, nasıl bir anlam ifade ettiğine, katılımcıların bu sporda ne bulduklarına ve onları okçuluk sporuna çeken nedenlere dair bulgular yer almaktadır.

Okçuluğu heyecanlı/zevkli/eğlenceli bulduğunu, bu nedenlerden ötürü okçuluğu tercih ettiğini belirten katılımcılar şunlardır: K1 (10 Yaşında, Erkek), K2 (11 Yaşında, Erkek), K4 (9 Yaşında, Erkek), K6 (11 Yaşında, Kız), K9 (12 Yaşında, Erkek), K14 (12 Yaşında, Kız), K16 (19 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek). Katılımcıların ifadelerine örnekler verecek olursak:

"Eğlenceli olduğu için." (K4, 9 Yaşında, Erkek).

"(...) Zevkli bir spor." (K2, 11 Yaşında, Erkek).

"(...) böyle yayı elliyorsun, oradaki heyecanı taşıyorsun." (K21, 9 Yaşında, Erkek).

Okçuluğu sevdiğini/güzel ve hoş bulduğunu, bu nedenlerden ötürü okçuluğu tercih ettiğini belirten katılımcılar şu şekildedir: K2 (11 Yaşında, Erkek), K5 (9 Yaşında, Erkek), K6 (11 Yaşında, Kız), K9 (12 Yaşında, Erkek), K20 (9 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek), K24 (9 Yaşında, Erkek). Katılımcıların ifadelerine örnekler verecek olursak:

"(...) Ok ve yay bana güzel geldi, ok atmak hoşuma gidiyor." (K9, 12 Yaşında, Erkek).

"Diğer branşlarla da ilgileniyorum ama okçuluğu çok istiyorum/seviyorum." (K5, 9 Yaşında, Erkek).

Okçuluğun dini ve geleneksel bir altyapısı olduğunu ve bu sebeplerden ötürü okçuluğu tercih ettiğini belirten katılımcılar şu şekildedir: K8 (9 Yaşında, Erkek), K13 (12 Yaşında, Kız), K15 (30 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K19 (25 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek). Okçuluğu dini/geleneksel bir şahsiyetin/rol modelin tavsiye ettiğini ve bunun bu branşı seçmesinde etkili olduğunu belirten katılımcının ifadesi şöyledir:

"Okçuluk ve yüzme yapıyorum bir de at biniciliği öğrenmeye çalışacağım, çünkü Hz. Ömer'in bir sözü var 'Çocuklarınıza okçuluk, yüzme ve at binmeyi öğretin'." (K15, 30 Yaşında, Erkek).

Okçuluğu tercih etmesinde, bu sporun dini bir alt yapısı olmasının ve İslam Peygamberinin bunu tavsiye etmesinin etkisinin olduğunu belirten katılımcının ifadesi şöyledir:

"(...) Peygamber Efendimizin de bir hadisi şerifinde 'Ok atmak, nafile ibadetten daha hayırlıdır.' diyor, 'İnsan gelişimine önemi var.' diyor." (K18, 19 Yaşında, Erkek).

Okçuluğun ata sporu olduğunu ve bu sporun unutulmamasını gerektiğini, öğrenilip başkalarına da öğretilmesini gerektiğini belirten katılımcının ifadesi şöyledir:

"Benim uzmanlık alanım futbol, bunun haricinde birçok spor dalıyla uğraştım, ama ata sporumuz, unutmamamız lazım unutturmamamız lazım, bizde öğretmeniz yani bir gün öğrencilerimize bunları yaptırmak için öğrenmemiz gerekiyor." (K19, 25 Yaşında, Erkek).

Okçuluğa yönelmelerinde bu sporu merak ediyor oluşlarının etkili olduğunu belirten katılımcılar şu şekildedir: K3 (10 Yaşında, Erkek), K7 (11 Yaşında, Kız), K16 (19 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek). Katılımcıların ifadelerine örnek verecek olursak:

"Çünkü en çok merak ettiğim spor buydu." (K3, 10 Yaşında, Erkek).

"(...) Aslında bir de geçmiş yaşam insanlarına bir merakım var benim yani, ok atma, ata binme, kılıç, bunlara hep eskiden beri merakım vardı." (K18, 19 Yaşında, Erkek).

Okçuluk sporunu farklı/değişik/bambaşka/ilgi çekici bulanlar ve bunların etkisinin de okçuluğa yönelmelerinde etkili olduğunu belirten katılımcılar şu şekildedir: K7 (11 Yaşında, Kız), K9 (12 Yaşında, Erkek), K10 (11 Yaşında, Kız), K11 (11 Yaşında, Kız), K13 (12 Yaşında, Kız), K14 (12 Yaşında, Kız), K16 (19 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek). Katılımcıların genel düşüncesi diğer branşların sıradan olduğu yönünde, okçuluk ise farklı/değişik/bambaşka addediliyor. Katılımcılardan bazılarının ifadeleri şöyledir:

"Öbür sporlar biraz daha normal ama bu okçuluk diğer sporlardan daha bambaşka, o yüzden." (K10, 11 Yaşında, Kız).

"Topla oynananlar falan çok klasikleşmeye başladı artık, okçuluk pek fazla tercih edilmiyor, karate olur boks olur onlara da gitmiştim, yani diğerlerinden çok farklı geliyor." (K11, 11 Yaşında, Kız).

Hem fiziki olarak hem de odaklanma ve dikkat artırıcı özelliğinin olmasından kaynaklı ruhsal/psikolojik olarak, okçuluğun sağlığa faydalı olduğunu düşünen ve bu spora yönelmelerinde bunun bir etmen olduğunu belirten katılımcılar şu şekildedir: K1 (10 Yaşında, Erkek), K8 (9 Yaşında, Erkek), K12 (15 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K17 (17 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K23 (18 Yaşında, Erkek). Katılımcılardan biri okçuluğun odaklanmasını geliştirdiğini şöyle ifade etmektedir:

"(...) Daha fazla odaklanmama da günlük hayatta yardımcı oluyor, bu anlamda okçuluğu seçtim." (K17, 17 Yaşında, Erkek).

Katılımcılardan biri yakın zamanda travmatik bir olay yaşadığını ve toparlanmasında ve genel olarak sağlığına faydalı olduğu için okçuluğu tercih ettiğini şu şekilde ifade etmiştir:

"(...) Yakın zamanda annem vefat etti zaten, daha önceden babam vefat etmişti, o yüzden bende son sene zaten üniversite sınavı hem psikolojik açıdan dikkat dağınıklığı olduğu için hem en aza indirmek hem de derslerim açısından, sağlık açısından faydalı olduğu için bunu tercih ettim, (...) hem psikolojik hem de kendimi toparlamak açısından okçuluğun faydalı olduğunu düşünüyorum" (K23, 18 Yaşında, Erkek).

Türkiye Okçuluk Federasyonu Başkanı Abdullah Topaloğlu, okçuluk sporunun konsantrasyon ve odaklanma gerektirdiğini ve bu sebeple dikkat dağınıklığı olan kişilerin tedavisinde başarılı yöntem olduğunu ifade etmektedir (<https://www.aa.com.tr/tr/spor/okculuk-dikkat-daginikligini-tedavi-ediyor/456947>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020). Yine internette yer alan haberlerde birçok kişinin, dikkat dağınıklığını, dikkat ve konsantrasyon eksikliğini okçuluk sayesinde yendiğine dair bilgiler yer almaktadır (<https://www.aa.com.tr/tr/yasam/dikkat-eksikligini-okculukla-yendi/1575325>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020; <https://www.haberler.com/ata-sporu-tedavi-yontemi-oldu-9766691-haberi/>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020).

Okçuluk sporu nişan almaya ve hedefi vurmaya yönelik bir spordur, katılımcıların bir kısmı da nişan alma ve hedefi vurmaya sevdiğini belirtmiş ve bunun okçuluk sporunu tercih etmelerinde etkili olan bir husus olduğunu ifade etmişlerdir, söz konusu katılımcılar şunlardır: K11 (11 Yaşında, Kız), K12 (15 Yaşında, Erkek), K15 (30 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K26 (37 Yaşında, Erkek). Katılımcıların ifadelerinden örnek şu şekildedir:

"(...) Sebeplerinden bir tanesi de atıcılığı seviyorum, bir yere nişan almayı, atış yapmayı seviyorum, küçüklüğümde de böyle işte sapanlarla falan oynardık, çocukluğumuz öyle geçti yani, hedef koyardık bir yerlere, o hedefe o zaman sapanla taş atılırdı. Askerlikten de kalan bir şey var, orada da atışlarım iyiydi, düzenli olarak

çok sık atışa giderdik, denetlemelere girdik askerlik yaptığım dönem, çok atışlara gittik, atışlarımda iyiydi, o yönden dedim bir kendimi denemiş olayım.” (K26, 37 Yaşında, Erkek).

Okçuluk branşını tercih etme nedenleri arasında, bu sporun öğreticisi/öğretmeni olmak istediğinin de etkili olduğunu belirten katılımcılar şu şekildedir: K19 (25 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek). Spor eğitmenliği yapan bir katılımcı okçuluk branşını öğreticisi olduğu diğer spor branşları arasına katmak istemesi sebebiyle de bu sporu tercih ettiğini şu şekilde ifade etmiştir:

“(…) Spor akademisi mezunu olduğum için, bunu öğrenmem gerekiyordu, mesleğim çok etkili oldu bunu öğrenmemde, branşlarımın arasına farklı bir branş daha eklemek isteği.” (K19, 25 Yaşında, Erkek).

Okçuluk sporunu kendine uygun bulduğunu ve bu sebeple de okçuluk sporunu tercih ettiğini ifade eden katılımcılar şunlardır: K12 (15 Yaşında, Erkek), K22 (16 Yaşında, Erkek), K26 (37 Yaşında, Erkek). Örnek olarak katılımcılardan birinin ifadesi şöyledir:

“Başka sporlarla da, dövüş sporlarıyla ilgileniyorum. Ya okçuluk bana daha yakın geldiği için ve daha uygun olduğu için bana tercih ettim.” (K22, 16 Yaşında, Erkek).

3.4. Okçuluk Temalı Dizilere İlgi

Bu temada, içerisinde okçuluğa ait unsurların sıklıkla gösterildiği ya da tamamıyla okçuluk temasının işlediği Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi dizileri katılımcıların ne kadar izlediklerine, gösterdikleri ilginin durumuna/düzeyine ve bu diziler hakkındaki düşüncelerine dair bulgular yer almaktadır.

Okçuluk temalı dizileri ara sıra/fırsat buldukça izlediğini ifade eden katılımcılar şunlardır: K1 (10 Yaşında, Erkek), K3 (10 Yaşında, Erkek), K12 (15 Yaşında, Erkek), K14 (12 Yaşında, Kız), K15 (30 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K19 (25 Yaşında, Erkek), K20 (9 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek), K24 (9 Yaşında, Erkek). Katılımcılar söz konusu dizileri ara sıra/fırsat buldukça izlediklerini şu şekilde ifade ediyorlar:

“Ara sıra Tozkoparan dizisini izliyorum.” (K1, 10 Yaşında, Erkek).

“Teen Wolf adlı diziyi izliyordum, Diriliş: Ertuğrul’u babam ilk çıktığından beri izliyordu, o sebeple bir kaç kez beraber izlemiştik. (...) Sıkı takipçisi değilim bu dizilerin, denk geldikçe izliyorum.” (K12, 15 Yaşında, Erkek).

“Ertuğrul’u çok eskiden izliyordum ama şimdi izlemiyorum, Tozkoparan başladıktan sonra hiç Diriliş: Ertuğrul’a takılmıyorum bile. Tozkoparan dizisini ara sıra vaktim olunca izliyorum, derslerimden vakit bulunca, kaçırdığım zaman tekrarını izliyorum sonra.” (K21, 9 Yaşında, Erkek).

Okçuluk temalı dizileri sürekli takip ettiğini/sıkı takipçisi olduğunu ifade eden katılımcılar şu şekildedir: K2 (11 Yaşında, Erkek), K4 (9 Yaşında, Erkek), K5 (9 Yaşında, Erkek), K6 (11 Yaşında, Kız), K7 (11 Yaşında, Kız), K8 (9 Yaşında, Erkek), K9 (12 Yaşında, Erkek), K10 (11 Yaşında, Kız), K11 (11 Yaşında, Kız), K13 (12 Yaşında, Kız), K17 (17 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K22 (16 Yaşında, Erkek), K23 (18 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek), K26 (37 Yaşında, Erkek). Katılımcıların ifadelerinden örnekler verecek olursak:

“Diriliş: Ertuğrul’u sıkı takip ediyorum, kaçırdığım bölüm yok şuana kadar.” (K17, 17 Yaşında, Erkek).

“(…) Diriliş: Ertuğrul’un fanatik izleyicisiyim diyebilirim, seviyorum ben.” (K18, 19 Yaşında, Erkek).

“(…) Ben kaçırdığım bölümlerini mutlaka izlerdim, birinci bölümünden son bölümüne kadar hepsini izledim.” (K26, 37 Yaşında, Erkek).

"Bu iki diziyi de sıkı takip ediyorum, Tozkoparan'ı başladığı günden beri izliyorum zaten, Diriliş: Ertuğrul'u da öyle." (K22, 16 Yaşında, Erkek).

Ailelerinin de bu tarz dizileri izlediğini/takip ettiğini ifade eden katılımcılar şunlardır: K1 (10 Yaşında, Erkek), K2 (11 Yaşında, Erkek), K3 (10 Yaşında, Erkek), K4 (9 Yaşında, Erkek), K5 (9 Yaşında, Erkek), K6 (11 Yaşında, Kız), K7 (11 Yaşında, Kız), K8 (9 Yaşında, Erkek), K9 (12 Yaşında, Erkek), K12 (15 Yaşında, Erkek), K13 (12 Yaşında, Kız), K14 (12 Yaşında, Kız), K15 (30 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K17 (17 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K19 (25 Yaşında, Erkek), K20 (9 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek), K22 (16 Yaşında, Erkek), K23 (18 Yaşında, Erkek), K24 (9 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek). Katılımcılardan birinin bu konudaki ifadesi şöyledir:

"Ailem izliyor, fanları zaten, sıkı takipçiler." (K22, 16 Yaşında, Erkek).

"Diriliş: Ertuğrul'u ailem çok izliyor, kardeşim Tozkoparan'ı izliyor." (K13, 12 Yaşında, Kız).

Katılımcılar okçuluk temalı ve okçuluğun içinde yer aldığı Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi diziler hakkında çeşitli görüş ve yorumlarda bulunmuşlardır. Genellikle söz konusu dizilerin beğenildiği görülürken, iyileştirilmesi gereken yönlerinin olduğu da düşünülmektedir. Okçuluk temalı dizilerin okçuluğu iyi bir şekilde aktardığını, okçuluğa dair çok fazla öğe barındırdığını ve görsel olarak güzel olduğunu, bazı katılımcılar şu şekilde ifade etmektedirler:

"Görsel olarak çok iyi, bence izleyenlere çok iyi bir okçuluk deneyimi aktarıyor." (K13, 12 Yaşında, Kız).

"(...) İzlerken bende oradaymış gibi hissediyorum. Diriliş: Ertuğrul'u çok seviyorum, onunda içindeymiş gibi hissediyorum, ben ok atıyormuşum gibi hissediyorum." (K5, 9 Yaşında, Erkek).

"(...) Güzel bir dizi, bir de arkadaşlık, sorumluluk, takım ruhunu anlatıyor. (...) Dizide yarışmalar oluyor bazen takımlar arasında tartışmalar oluyor, hem orada iyiliği anlatıyorlar, tartışmamayı anlatıyorlar, kötü şeyleri yapmamayı anlatıyorlar." (K24, 9 Yaşında, Erkek).

"(...) Şuan mesela aksiyon barındıran sahneleri izlerken bacaklarımı kendime çekip sadece izliyorum, merak ediyorum cidden heyecanlanıyorum, arada sırada yerimde oturamadığım da oluyor. Dizinin içindeymişim gibi hissediyorum bazen." (K11, 11 Yaşında, Kız).

Diriliş: Ertuğrul dizisi Türkiye televizyonlarında izleme oranlarında genellikle zirvede yer almaktadır (<https://www.dizisi.info.tr/dirilis-ertugrul/>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020). Yine Youtube üzerinden dizinin ilk bölümü 13,3 milyon kez (<https://www.youtube.com/watch?v=3yjO6yfHLcU>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020), son bölümü ise 13 milyon kez (<https://www.youtube.com/watch?v=g2iBGZASKEY>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020) izlenmiştir. Diriliş: Ertuğrul dizisine ilgi sosyal medya hesapları incelendiğinde de görülmektedir. Facebook hesabının 2,7 milyon takipçisi (<https://www.facebook.com/Dirilisdizisi/>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020), Instagram hesabının 2,2 milyon takipçisi (<https://www.instagram.com/dirilisdizisi/?hl=tr>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020) ve Twitter hesabının 1,4 milyon takipçisi (https://twitter.com/DirilisDizisi?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020) bulunmaktadır.

Daha çok çocuklara hitap eden bir dizi olan Tozkoparan ise izler kitlesi tarafından ilgiyle takip edilmektedir. Youtube hesabında 555 bin takipçisi (<https://www.youtube.com/channel/UCaTsG3WPBTF2OoKf4SZ4pQ>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020) bulunan Tozkoparan'ın aynı platformda ilk bölümü 2,9 milyon kez görüntülenmiştir (<https://www.youtube.com/watch?v=dVqTJJwFGUc>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020). Dünya Etnospor Kültür Festivali'nde izleyiciyle buluşmayı hedefleyen Tozkoparan ekibine, yoğun bir kalabalık –özellikle çocuklar tarafından ilgi gösterildiği görülmektedir (<https://www.instagram.com/p/B3UquEsB1vM/>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020). Yine Instagram hesabında Tozkoparan dizisine, takipçileri tarafından pozitif

3.5. Diziler Vasıtasıyla Okçuluğa Yönelme

Bu temada, ana ya da yan teması okçuluk olan, içeriğinde okçuluk unsurlarını bulunan Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi dizilerin vasıtasıyla/etkisiyle, katılımcıların okçuluğa yönelmesine/yöneldiğine ilişkin bulgular yer almaktadır. Söz konusu dizilerin etkisinin hangi katılımcıların üzerinde olduğuna, katılımcıların etkilenme düzeylerine, katılımcıların yakınlarından benzer refleksleri yaşadığına ve katılımcıların konu hakkındaki düşünce, tutum ve davranışlarına dair bilgiler paylaşılacak bulgular arasındadır.

Okçuluk temalı/içeriğinde okçuluk öğeleri bulunan dizilerin, okçuluğa yönelmesinde teşvik edici bir unsur olduğunu ifade edenler katılımcılar şunlardır: K2 (11 Yaşında, Erkek), K3 (10 Yaşında, Erkek), K4 (9 Yaşında, Erkek), K5 (9 Yaşında, Erkek), K6 (11 Yaşında, Kız), K7 (11 Yaşında, Kız), K8 (9 Yaşında, Erkek), K9 (12 Yaşında, Erkek), K10 (11 Yaşında, Kız), K11 (11 Yaşında, Kız), K12 (15 Yaşında, Erkek), K13 (12 Yaşında, Kız), K14 (12 Yaşında, Kız), K15 (30 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K17 (17 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K19 (25 Yaşında, Erkek), K20 (9 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek), K22 (16 Yaşında, Erkek), K23 (18 Yaşında, Erkek), K24 (9 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek), K26 (37 Yaşında, Erkek). Söz konusu dizilerin, katılımcıların okçuluğa yönelmelerinde teşvik edici unsur olduğuna ilişkin ifadelerinden örnekler şöyledir:

"Tozkoparan dizisi beni bu spora yöneltti." (K3, 10 Yaşında, Erkek).

"Evet, diziler etkili oldu, Tozkoparan dizisinde okçuluğu gördüm, bu spora başlamayı istedim." (K8, 9 Yaşında, Erkek).

"(...) Tozkoparan dizisinde gördüm, ok atıyorlardı, izledim ve sonra bende yapmak istedim ve buraya geldim." (K4, 9 Yaşında, Erkek).

"İlk televizyon izliyorduk, biraz Diriliş: Ertuğrul dizisini biraz Tozkoparan'ı, ikisinden de heves geldi biraz, heveslendim, sonra bende okçuluğa başlamaya karar verdim. Burada spor kompleksi olduğunu öğrendim, buraya geldiğimde de Okçuluk branşının olduğunu gördüm, ben sordum ve kayıt olmak istedim, böylece okçuluğa başladım." (K9, 12 Yaşında, Erkek).

"Bu bir süreçti, küçüklüğümde beri Cüneyt Arkın savaş filmlerini, dizilerini izleyerek istek oluştu. (...) Daha sonra tabi asıl tamamen başlayacağım demem Diriliş: Ertuğrul'la oldu." (K18, 19 yaşında, Erkek).

"İlk önce ben bazı dizilerden ve filmlerden etkilendim, özellikle Diriliş: Ertuğrul dizisi, burada yetişkinler için birkaç sporun müsait olduğunu biliyordum, ben buraya kayıt yaptım. (...) Genel olarak bu şekilde başladım okçuluğa dediğim gibi diziler etkiledi beni, sebep bu yani." (K15, 30 Yaşında, Erkek).

"Küçüklüğümde itibaren Tarih dizilerine, genellikle okçulukla savaşla ilgili olan dizilere merak salmıştım ve bunları izliyordum, Tarkan, Battal Gazi vs., Diriliş: Ertuğrul, Tozkoparan (...) Kıvılcımı onlar ateşledi diyebilirim. Çünkü küçüklüğümde beri merakım vardı, bu diziler sayesinde bu merak duygusu zirveye ulaştı ve dedim 'neden bende yapmayayım' sonuçta birçok arkadaşım gidiyor, sonra kardeşimle kendimizi ikna ettik, başladık öyle. İnternette ok yay nasıl yapılır onları araştırdım, sonra yay çeşitlerine falan baktım, hangisi bana daha yakın falan." (K23, 18 Yaşında, Erkek).

"Üniversite bir okçuluk kulübü vardı, oraya gittim öyle bir iki tane attım ama okçuluğa çok merakım yoktu, daha sonrasında Diriliş: Ertuğrul dizisi vardı TRT1'de, onu izleyerek okçuluğa çok merak saldım, akabinde de okçuluğa başladım." (K19, 25 Yaşında, Erkek).

Bazı katılımcılar okçuluğu daha önceden istediğini fakat dizilerin etkisiyle bu isteklerinin zirveye ulaştığını şöyle aktarmaktadır:

“(...) Tozkoparan’ın çok etkisi oldu, daha bir değişik geliyor bana Tozkoparan, benim için özel bir şey gibi geliyor, çok ilgimi çekiyor. Okçuluğu önceden istiyordum, bu dizi isteğimi 2’ye, 3’e katladı.” (K7, 11 Yaşında, Kız).

“İsteğim vardı, filmler ve diziler daha da şiddetlendirdi isteğimi. (...) Daha da çok heveslendirdi, hevesimi arttırdı.” (K12, 15 Yaşında, Erkek).

Resim 1. Tozkoparan dizisinden etkilenecek okçuluğa başlayan bir çocuk
(<https://www.instagram.com/p/B0X9xD-B-8v/>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020)

Resim 1’de Tozkoparan dizisinin resmi Instagram hesabında bir kullanıcıya ait video paylaşıldığı görülmektedir. Kullanıcı videodaki çocuğunun ebeveynidir. Ebeveyn, Tozkoparan dizisi sayesinde çocuğunun okçuluk sporuna merak saldı ve nihayetinde okçuluğa başladığını ifade etmektedir. Yine ebeveyn söz konusu dizilerin spora teşvik edici etkiler gösterdiğine dair ifadelerde bulunmuştur. Ayrıca aynı gönderinin altında farklı kullanıcılar tarafından “Bende bu dizi sayesinde okçuluğa başladım” şeklinde yorumlar yer almaktadır. Yine bir Youtube kullanıcısı “Diriliş: Ertuğrul’un çocuklar üzerindeki muhteşem etkisi” başlıklı video paylaşımında, bir çocuğun okçuluk hizmeti veren bir mekânda, ok atarken ki anını çektiği görülmektedir (<https://www.youtube.com/watch?v=Ics33I60ZeE>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

Söz konusu etkiyi teyit eder nitelikte birçok haber de yapılmıştır:

- DHA'da yer alan bir habere göre, Bursa'da 8-14 yaşındaki çocuklara okçuluk eğitimi veren Akıncılar Geleneksel Okçuluk Spor Kulübü'nün başkanı Akın Ahu "Son 5 yılda özellikle Diriliş: Ertuğrul dizisi ile okçuluk üzerine bir tetikleme oldu, son aylarda da TRT1'de çıkan Tozkoparan dizisi çocuklarda büyük bir tetikleme yaptı." şeklinde açıklama yaparak, söz konusu dizilerin okçuluğa olan ilgiyi arttırdığını, okçuluğa teşvik ettiğini ifade etmiştir (<https://www.youtube.com/watch?v=PqG8SHoSVFg>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020).
- İHA'da yer alan bir habere göre, Manisa'da ok ve yay imalatı yapan Mahmut Yağcıoğlu, Diriliş: Ertuğrul dizisinin etkisiyle beraber insanların okçuluğa olan ilgisini arttığını dile getirmektedir (<https://www.iha.com.tr/haber-dirilis-ertugrul-dizisi-okculuga-olan-ilgiyi-arttirdi-623049/>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020).
- TRT Haber'de yer alan bir habere göre Geleneksel Spor Dalları Federasyon başkanı Kazancı "Diriliş: Ertuğrul dizisini seyreden 7'den 70'e herkes at binmek, ok atmak, cirit oynamak istiyor" şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (https://www.trthaber.com/m/?news=dirilis-ertugrul-gelenekselsporlarailgiyiarttirdi&news_id=302397&category_id=5, Erişim tarihi: 26 Haziran2020).
- Elmas Televizyon adlı yerel bir haber sitesinde yer alan video habere göre, KYK Samsun İl Müdürlüğü bünyesindeki yurtlarda kalan öğrencilere, Diriliş: Ertuğrul dizisinden etkilenip talep etmeleri üzerine atlı okçuluk ve atıcılık eğitimi verilmektedir (<https://www.youtube.com/watch?v=NSBu0RPlifw>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020).

Söz konusu dizilerin, katılımcıların okçuluk sporuna başlamalarında çeşitli düzeyde ve çeşitli türde etkilediği tespit edilmiştir. Bazı katılımcılar dizilerin bu etkisini yüzdesel olarak ifade etmektedir, ifadelerine bakıldığında ise dizilerin etkisinin ciddi yüzdeleri kapladığı görülmektedir:

"Yani %100, zaten oradan gördüm normalde pek meraklı değildim." (K10, 11 Yaşında, Kız).

"Yani %60-70 diyebilirim, yani çok etkili oldu bence, o dizi olmasaydı belki başlamayacaktım, merakım bu kadar olmayacaktı." (K19, 25 Yaşında, Erkek).

"Yani yarısından çoğu diyebilirim, öğrenmemde ve istekliliğimde çok etkisi var." (K17, 17 Yaşında, Erkek).

Katılımcılar çevrelerindeki insanların dizilerin etkisiyle okçuluk sporuna başladıklarını veyahut başlamayı istediklerini fakat çeşitli sebeplerden ötürü başlayamadıklarıyla ilgili de ifadelerde bulunmuşlardır:

"(...) Şuan da mesela yeğenimi yazdıracağım, o da dizilerden etkilenecek okçuluk yapmak istedi, bende şuan da onu yazdırmaya çalışıyorum." (K25, 31 Yaşında, Erkek).

"(...) Aslında güzel şeylere teşvik ediyor bu diziler, mesela bizim sınıfta da birkaç kişi başladı okçuluğa, diziyi izledikten sonra." (K10, 11 Yaşında, Kız).

3.6. Dizideki Kahramanlar ve Özdeşleşme Etkisi

Bu temada katılımcıların, okçuluk temalı ya da okçuluk unsurlarını içeren Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi dizilerdeki okçu kahramanlarla/karakterlerle özdeşleşmelerine dair bulgular yer almaktadır. Dizideki okçu kahramanlar/karakterler gibi davranma, onları taklit etme, onları temsil etme, onların yanında yer alma istekleri, paylaşılacak bulgular arasındadır. Katılımcıların bazıları

dizideki kahramanlar/karakterler gibi ok atmaya çalıştığını, onlar gibi ok atmaya hedeflendiğini şöyle ifade etmektedir:

"(...) Mesela bende öyle atabilsem keşke diyorum, çok güzel ok atıyorlar." (K20, 9 Yaşında, Erkek).

"(...) Benim hedeflerim onlar gibi ok atmak." (K5, 9 Yaşında, Erkek).

"(...) Ok atarlarken etkileniyorum, mesela ben ok atınca onlarda nasıl ok atıyor diye merak ettim, oradan da çok etkilendim, onların attığı gibi atmaya/uygulamaya çalışıyorum, ama hiç kolay değil." (K3, 10 Yaşında, Erkek).

Bulgularımızla benzer yönde haberler ve görüntüler de medyada yer almıştır. DHA'nın haberine göre, Tozkoparan dizisine malzeme üreten, zaman zaman da dizide rol alan ve Kültür Bakanlığı miras taşıyıcısı ünvanına sahip Orhan Parlağı, insanların dizi karakterlerini örnek aldıklarını ve okçuluk kulübe başladıklarını ifade etmiştir (<https://www.iha.com.tr/bursa-haberleri/ozel-dizide-hem-oyuncu-hem-de-tasarimci-2358215/>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020). Yine video içerikleri paylaşımı yapılan bir sosyal medya platformunda 3,5 yaşındaki bir çocuğun Tozkoparan dizisindeki karakterlere özenerek - ebeveyninin de yardımıyla- evinde ve bir spor kulübünde okçuluk sporu yaptığı görülmüştür. Küçük okçunun hedefinin "Tozkoparan olmak" ve "onun gibi ok atmak" olduğu görülmektedir (<https://www.dailymotion.com/video/x7scwgg>, Erişim tarihi: 26 Haziran2020).

Okçuluk temalı Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul'u izleyen bazı katılımcıların, dizideki karakterlerden etkilenerek, o karakterlerin sergilendiği hareketlerin benzerlerini uyguladıkları/uygulamaya çalıştıkları ya da uygulamayı hayal ettiklerine dair ifadelerde bulunmuşlardır. Kendi yayı ile atış yapmak, tahta kılıcıyla ekran başına geçip dizideki karakterlerin sergilediği benzer hareketleri uygulamak, sapan ile hedefe atış yapmak bu yöndeki ifadelerle örneklerdir:

"Tozkoparan'da etki oluşuyor, bazen onlar gibi olası geliyor. Diriliş: Ertuğrul'da da oluyor, oradaki hareketleri yapasım geliyor (...) Benim zaten tahtadan kılıcım da var, bazen geliyorum televizyonun önüne o hareketleri yapıyorum." (K8, 9 Yaşında, Erkek).

Resim 2. Diriliş: Ertuğrul dizisini seyrederken karakterlerini taklit eden bir çocuk (<https://www.youtube.com/watch?v=WqFB7VRtIE4>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

Resim 2’de Diriliş: Ertuğrul dizisini izleyen bir çocuğun, dizideki karakterlerin kıyafetinden giydiği görülmekte ve karakterlerin kılıçla uyguladığı hareketlerin benzerini uygulamakta, onları taklit etmektedir. Bu görüntüler K8’in (9 Yaşında, Erkek) bir temsili niteliğindedir. Medyada yine benzer şekilde Diriliş: Ertuğrul ve Tozkoparan’da yer alan karakterlerle özdeşleşmeyi gerçekleştiren ve davranışları sergileyen kişilerin haberleri³ ve görüntüleri⁴ çokça bulunmaktadır.

“(…) Tozkoparan dizisini izledikten sonra evdeki okumu elime alıyorum atıyorum.” (K24, 9 Yaşında, Erkek).

“İlk diziyi izlemeye başladığımda ben evde böyle lastikle denemeler yapıyordum.” (K9, 12 Yaşında, Erkek).

“Tozkoparan’ı izleyince bende diyorum ki ‘bir yayla hemen bir atış daha yapayım, acaba nasıl vururum, gerçekten kolay mı yapmak’ falan” (K23, 18 Yaşında, Erkek).

Resim 3. Tozkoparan dizisindeki karakterlerle özdeşleşen çocuklar

(<https://www.ensonhaber.com/cocuklarin-yerli-kahramani-tozkoparan-pazar-1715te-trt.html>,

Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

³ Diriliş: Ertuğrul’u kılıç ve baltayla izleyen kişiler (<https://www.ih.com.tr/foto-dirilisi-kilic-ve-baltayla-izliyorlar-11598/>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

⁴Diriliş: Ertuğrul dizisindeki karakterlerle özdeşleşen çocuklara ait görüntüler:
<https://www.youtube.com/watch?v=4N8G8cbrZs>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=IiwOeHX4Z7A>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=rlGeo6CqHco>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
https://www.youtube.com/watch?v=26VYFD8c3_A, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
https://www.youtube.com/watch?v=j_czDwEL0is, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=AmWnv5Z-LqY>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
https://www.youtube.com/watch?v=-OXxNP-B_g, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
https://www.youtube.com/watch?v=wUd-tFiXp_U, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=2ZfZEFRTQ7A>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
https://www.youtube.com/watch?v=bjBVhdXN_b8, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=JsmrUL81FMw>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=UMuz1Qb8mLk>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=-RGUx9FjsXY>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=qJIKOlcl1k0>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=xJCAr4bBdeg>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=AsNWsN3Kfa0>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=2jKZwnleEOU>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
https://www.youtube.com/watch?v=tk_Ued2Nif0, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=iaDcZxYhzPA>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020

Resim 3'te, medyada yer alan haberlerde ve sosyal medya platformlarındaki görüntülerde bir çok kişinin okçuluk temalı Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul dizisindeki karakterlerden etkilenerek, onlara benzemeye çalıştıklarına dair bir görsel bulunmaktadır. Çocuklardan kimisi dizideki karakterlerden gördükleri ok atışını birebir ok ve yayla uygulamakta kimisi de bunu hayali bir ok ve yay ile yapmaktadır. Söz konusu davranışların benzerini bir haber sitesinin paylaştığı videoda da görebilmekteyiz. Videodaki öğrencinin Tozkoparan dizisindeki karakterlerden gördüğü yay çekme hareketini taklit ettiği görülmektedir. Kendisine bunu nereden öğrendiği sorulduğunda ise cevabı "Tozkoparan'dan" şeklinde olmuştur (<https://videonuz.ensonhaber.com/izle/cocuklar-tozkoparan-i-cok-sevdi>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

Resim 4. Diriliş: Ertuğrul dizisini seyredirken karakterlerini taklit eden bir izleyici (https://galeri14.uludagsozluk.com/795/dirilis-ertugrul-izleyen-insan_1623025.jpg, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020).

Resim 4'te bir kişinin okçuluk temalı/okçuluk unsurlarını içeren Diriliş: Ertuğrul dizisini izlerken, karakterlerini taklit ederek ok ve yay ile denemeler yaptığına dair bir görsel bulunmaktadır.

İki katılımcının ifadeleri de şöyledir:

"(...) Küçüklüğümde beri Cüneyt Arkın savaş filmlerini, dizilerini izleyerek istek oluştu (...) Eskiden köydeki dallardan falan esneyebileni bulurduk, ananemin lastikleri vardı, onu iki ucuna sarar, sonra yine bir tane çubuk alır, onu böyle bıçakla sivriltilir, denerdik atmayı." (K18, 19 Yaşında, Erkek).

"Küçüklüğümde itibaren Tarih dizilerine, genellikle okçulukla savaşla ilgili olan dizilere merak salmışım ve bunları izliyordum. (...) Sonra dedim ki bunların nasıl yapıldığını görüyorum, ben acaba okçuluk yapabilir"

miyim, Anneme söylediğim zamanlar kendisi panik atak olduğu için izin vermiyordu, sonra ben kardeşimle ve hatta arkadaşlarımla beraber marangozcunun orada arta kalan tahtalar oluyordu, onlardan tahta kılıç yapıyordum, sonra savaşıyormuş gibi hareketler yapıyorduk, sonra ormana gittiğim zamanda dal çubuk falan buluyordum ondan lastik falan bağlayıp yay yapmaya çalışıyordum, çocukluk akli işte, böylece bir merak oldu.”(K23, 18 Yaşında, Erkek).

Katılımcıların bazıları, dizideki karakterlerin bir takım uygulamalarını taklit ederek, bu yolla diziden öğrendiğini ve dizideki kahramanlarla kendini özdeşleştirdiği ifade etmektedir. Katılımcılardan biri okçuluğa dair bir teknik uygulamayı öğrendiğini ve kendini dizideki kahramanla/karakterle özdeşleştirdiğini şöyle ifade ediyor:

“(…) Mesela ben ilk ipi falan Tozkoparan’dan öğrendim, hoca biz ipi öğretecekti ben hoca öğretmeden önce ipi yaptım, hoca falan şaşırdı böyle. (...) Oradan da öğreniyorum, buradan kurstan da öğreniyorum, iki yandan da öğreniyorum. (...) Bir kurs yönünden bir Tozkoparan’dan öğreniyorum, Mete’de öyleydi, Mete’de sonradan öğrenmeye çalıştı, ilk başta kötüydü ondan iyi arkadaşları vardı, ondan sonra geliştirdi geliştirdi, takımın en iyisi oldu, bende kötüden iyiye doğru geldim.” (K21, 9 Yaşında, Erkek).

Katılımcıların bazıları, okçuluk temalı/okçuluk sporunun unsurlarını içeren Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi dizilerdeki karakterlerin/kahramanların etkisiyle, ileriye dönük planlarını değiştirdiklerini ve mesleki hedeflerini belirlediklerini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan katılımcılardan biri, belirlemiş olduğu üç mesleki hedefinde, sevdiği ve takip ettiği üç dizinin etkisi olduğunu, Tozkoparan dizisindeki Kemankeşlik karakterinin etkisiyle Kemankeşiye olmak istediğini şöyle ifade etmektedir:

“(…) İlerideki planlarımı değiştiriyor. Mesela Kemankeşiye olmak istiyorum. Dizide Kemankeşlik aktarılıyor, Tozkoparan İskender ve onun emaneti falan, gizemli şeyler olduğu için hoşuma gidiyor aslında. Kemankeş olma isteği oluşuyor. (...) İleri de düşündüğüm meslekler arasında Beyin Cerrahisi, Kemankeşiye ve Bordo Bereli var. Annemle izlediğim bir dizi vardı Kalp Atışı isminde, oradan esinlenerek Beyin Cerrahisi olma fikrini verdim, doktora olmak istiyordum, sonra bu diziden (Tozkoparan) sonra bu branşa (Okçuluk) yönelik bir fikrim oldu. Aynı şekilde izlediğim diğer dizi ve filmlerden etkilenerek silah hayranlığı oluştu, seviyorum kılıç, silah falan, o yüzden de Bordo Bereli olmak istiyorum.” (K7, 11 Yaşında, Kız).

3.7. Okçuluğa Dair Gelecek Planları ve Beklentiler

Bu temada, araştırmaya katılan katılımcıların bu sporla ilgili hedeflerine/ileriye dönük planlarına ve konuya ilişkin beklentilerine dair bulgular yer almaktadır.

Toplamda 10 katılımcı okçulukta hedefinin antrenör/eğitici olmak yönünde olduğunu ifade etmiştir, o katılımcılar şunlardır: K1 (10 Yaşında, Erkek), K10 (11 Yaşında, Kız), K12 (15 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K17 (17 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K19 (25 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek), K22 (16 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek).

Toplamda 20 katılımcı okçulukta hedefinin sporcu olmak yönünde olduğunu ifade etmiştir, o katılımcılar şunlardır: K1 (10 Yaşında, Erkek), K2 (11 Yaşında, Erkek), K3 (10 Yaşında, Erkek), K5 (9 Yaşında, Erkek), K6 (11 Yaşında, Kız), K7 (11 Yaşında, Kız), K9 (12 Yaşında, Erkek), K10 (11 Yaşında, Kız), K11 (11 Yaşında, Kız), K12 (15 Yaşında, Erkek), K14 (12 Yaşında, Kız), K15 (30 Yaşında, Erkek), K16 (19 Yaşında, Erkek), K17 (17 Yaşında, Erkek), K18 (19 Yaşında, Erkek), K20 (9 Yaşında, Erkek), K21 (9 Yaşında, Erkek), K22 (16 Yaşında, Erkek), K24 (9 Yaşında, Erkek), K25 (31 Yaşında, Erkek).

Toplamda 6 katılımcı okçulukta hedefinin hobi/sağlık/rekreasyon amaçlı devam etmek yönünde olduğunu ifade etmiştir, o katılımcılar şunlardır: K8 (9 Yaşında, Erkek), K9 (12 Yaşında, Erkek), K11 (11 Yaşında, Kız), K13 (12 Yaşında, Kız), K23 (18 Yaşında, Erkek), K26 (37 Yaşında, Erkek).

Katılımcılardan biri dünya şampiyonu olmak istediğini şöyle ifade etmektedir:

“Dünya şampiyonu olmayı istiyorum mesela.” (K24, 9 Yaşında, Erkek).

Benzer ifadeleri başka bir katılımcı da kullanmıştır:

“Kemankeşiye olmak istiyorum, olimpiyatlara falan da katılmak istiyorum.” (K7, 11 Yaşında, Kız).

Katılımcılardan biri hedefinin antrenörlük olduğunu, bu yetkinlik ile gençlere yönelik sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirmek istediğini ve bir yandan da yarışmalara katılma istediğinin olduğunu şöyle ifade etmektedir:

“Gelecekte dediğim gibi ilk hedefim antrenörlük ve bir alt kademedeki çocukları bir yerde toplayıp bunları daha doğru bilinçlendirip, daha doğru bir yolda götürmek amacım, hem etrafımdaki insanları hem de çocukları bir çatı altında toplamak aslında. Bir hedefim var o hedefime giderken okçuluğu kullanmak istiyorum, özellikle gençleri toplayabilmek için. Yarışmalara katılmayı kesinlikle istiyorum, ne azından orada da şansımızı deneyelim, bizi görüp te etkilenecek çok adam var yani bu konuda, biz ne kadar iyi olursak onlarda o kadar etkilenir.” (K25, 31 Yaşında, Erkek).

Beden eğitimi öğretmeni olan bir katılımcı da normalde bu sporu hobi olarak yapmayı düşünürken, sonradan fikrinin değiştiğini ve bu işin antrenörlüğünü yapmayı hedeflediğini, mesleki hayatında bu sporu kullanmak istediğini şöyle ifade etmektedir:

“Ya ben şimdi bu sporu hobi olarak düşünüyorken, şimdi 1. kademe antrenörlük belgesini alıp, antrenörlük yapmayı düşünüyorum ve okçuluk şu an ülkemizde yavaş yavaş yayılan okullarda önceden olmayan ama artık devlet ve özel kurumlarda okçuluk dersin yayılmaya başladı ve okçuluk antrenörleri çok az, bu dönemde bizim için fırsat olduğunu düşünüyorum. Dediğim gibi bunun kademe belgesini alıp, burada öğrenip, bu işi daha ileriki hayatımda, hayatım hep bir kenarında olmasını isterim yani, şu an belki milli takıma o kadar yükselemem ama hobi olarak yaparken çocuklara da öğretebilirim.” (K19, 25 Yaşında, Erkek).

Katılımcılar arasında hedefinin net olmadığını belirtenlerde görülmüştür:

“Yok diyemem var da diyemem. Mümkün olursa yarışmalara, büyük organizasyonlara katılmak isterim tabii ki.” (K6, 11 Yaşında, Kız).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

İlk tema olan “Okçulukla Tanışma ve Başlangıç”ta yer alan bulgularda, katılımcıların büyük çoğunluğunun (22 katılımcı) okçulukla tanışmalarında ve bu spora başlamalarında televizyon dizilerinin etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcılar okçuluğun ana ya da yan teması olduğu dizileri izleyerek –özellikle Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul- bu sporla tanıştıklarını ve sonrasında bu spora başladıklarını ifade etmişlerdir. Kılıçgil(1998) toplum tarafından sporun tanınmasında, topluma sporu tanıtmada, kitle iletişim araçlarının önemli bir yeri olduğunu ifade etmektedir. Zeybek (2014) insanların spor ile bağlantısı kuran en etkili aracın kitle iletişim araçları olduğunu, kitle iletişim araçlarının sunmadığı birçok branşın toplum ile iletişim kuramadığını ifade etmiştir. Yine Şahan ve Çınar (2004) da spor ve kitle iletişim araçlarının bir birine ihtiyaç duyduğunu, sporun bu ihtiyacının sebebinin, medya sayesinde kendisini topluma anlatabilmesi olduğunu ifade etmektedir. Televizyon kitle iletişim araçlarının bir parçası olarak düşünüldüğünde çalışmamızda ulaşılmış olduğumuz; televizyonda yayınlanan Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı dizilerin, kişilerin okçuluk sporuyla tanışmalarını ve kişilerle iletişim kurmasını sağladığı, kişilere okçuluğu tanıttığı sonucuyla Kılıçgil, Zeybek, Şahan ve Çınar’ın ifadeleri örtüşmektedir. Kitle iletişim araçlarının spor ve toplum arasında kurduğu bu bağlantı, televizyonda gösterilen okçuluk temalı dizilerin katılımcılarımızla kurduğu bağlantıyla paralellik göstermektedir. Sporun tanıtılması, toplum ile

buluşturulması noktasında kitle iletişim araçlarının rolü çalışmamız özelinde de televizyon dizileri üstlenmiştir. Okçuluk gibi spor temaları içeren televizyon dizileri her yaşta insanın ilgili spor dalıyla tanışmasını sağlamaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki katılımcıların okçulukla tanışmasında aile ve sosyal çevrenin de payı olduğu dikkat çekmektedir. Aile bireyin kişiliğinin şekillenmesinde başlıca etkidir. Sosyal çevre ise aileden sonra kişilik oluşumunda etkili olmaktadır. Erkal (1986) kişilerin spora yönelmesinde sosyal çevrenin tek başına bir etken olmamasına karşın etkisinin önemli derecede olduğuna vurgu yapmaktadır. Erkal'ın ifadeleriyle ulaştığımız sonuçlar paralellik göstermektedir. Katılımcılarımızın okçulukla tanışmalarında ana etkenin diziler olmuştur fakat bunun yanında aile ve sosyal çevrenin de etkisinin azımsanmayacak derecededir. Bu bağlamda okçuluğa yönelmede dizilerin yanında aile ve sosyal çevrenin önemli bir yeri olduğu ortadadır.

İkinci tema olan "Okçuluğun Anlamları, Okçuluğa İlgi ve Yönelme Nedenleri"nde kişiler tarafından okçuluğun anlamları, okçuluğa olan ilginin sebepleri ve yönelme nedenlerinde çeşitlilik olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcılar tarafından okçuluğa yüklenen anlamlar ve okçulukta buldukları duygular da farklılık olduğu gibi, kendi içinde benzer hisleri paylaşanlarda olmuştur. Taşmektepligil ve Bostancı (2000) bu durumu şöyle ifade etmektedir: "İnsanları spora yönelten sebepler pek çoktur. Spora katılımda motivasyon faktörleri olarak tanımlanan bu unsurlar fertlerin ilgi ve ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır." Bu bağlamda çalışmada yer alan katılımcıların ilgi ve ihtiyaçlarında farklılık olduğunu söyleyebiliriz.

Genel itibarıyla katılımcılar okçuluğu eğlenceli buldukları, bu sporu sevdikleri ve bu sporu ilgi çekici/farklı buldukları için tercih etmişlerdir. Bunların yanında bu sporu merak etmeleri, bu sporun sağlığa faydalı olması, bu sporu kendisine uygun bulması ve ileride okçuluk öğreticisi/öğretmeni olma isteği katılımcıların okçuluğu tercih etmesinde etkili olmuştur. Ayrıca belirtmek gerekir ki katılımcılar için okçuluğun diğer sporlara kıyasla onlarda farklı bir anlam ifade ettiği, okçuluğu başka bir yere konumlandıkları açıktır. Katılımcıların geneli okçuluk sporunu diğer sporlardan ayırmaktadırlar. Nitekim katılımcılardan bazılarının "(...) böyle yayı elliyorsun, oradaki heyecanı taşıyorsun." (K21, 9 Yaşında, Erkek), "Öbür sporlar biraz daha normal ama bu okçuluk diğer sporlardan daha bambaşka, o yüzden." (K10, 11 Yaşında, Kız) şeklindeki ifadeleri, söz konusu savı açıklar niteliktedir. Genel aksine az sayıda katılımcı açısından okçuluğun ifade ettiği anlam, katılımcıların okçuluğa ilgi ve yönelme nedenlerinin, okçuluk branşına özgü özelliklerden kaynaklanmaktadır. Bunlar; okçuluğun dini ve geleneksel bir altyapısının/dayanağının olması, katılımcıların nişan alma/hedefi vurma sevgilerini karşılar nitelikte olması ve polis olma istekleriyle ilişkili olması, dikkat dağınıklığına tedavi edici etkisi olmasıdır.

Üçüncü tema olan "Okçuluk Temalı Dizilere İlgi"de katılımcıların ana veya yan teması okçuluk olan dizilere ilgisine dair yer alan bulgularda, katılımcılar söz konusu dizilere -özellikle Diriliş: Ertuğrul ve Tozkoparan- ilgi gösterip, takip ettiği ortaya çıkmıştır: "Bu iki diziyi de sıkı takip ediyorum, Tozkoparan'ı başladığı günden beri izliyorum zaten, Diriliş: Ertuğrul'u da öyle." (K22, 16 Yaşında, Erkek). İlgi ve takip düzeylerinde ise farklılık vardır. 9-17 yaş grubundaki katılımcılar Tozkoparan dizisine büyük bir ilgi göstermektedirler. 18-65 yaş grubu ise daha çok Diriliş: Ertuğrul dizisini takip etmektedirler. Katılımcıların bu iki dizi hakkındaki yorumları ise genellikle olumlu yöndedir. Söz konusu bu iki dizi konu, içerik ve aktarım olarak katılımcıların beğenisi toplamıştır. İçeriğinde çokça okçuluk öğeleri barındırması sebebiyle bu diziler iyi bir okçuluk deneyimi yaşatmaktadır: "Görsel olarak çok iyi, bence izleyenlere çok iyi bir okçuluk deneyimi aktarıyor." (K13, 12 Yaşında, Kız). Katılımcılar bu dizilerin son bulmamasını aksine artarak çoğalmasını istemektedirler. Ayrıca belirtmek gerekir ki katılımcıların Diriliş: Ertuğrul ve Tozkoparan'a gösterdiği bu yoğun ilgi, ailelerinde de vardır: "Ailem izliyor, fanları zaten, sıkı takipçiler." (K22, 16 Yaşında, Erkek).

Dördüncü tema olan “Diziler Vasıtasıyla Okçuluğa Yönelme”de“ katılımcıların çoğunluğunun okçuluk temalı dizilerin vasıtasıyla okçuluğa yöneldiği” ortaya çıkmıştır. Okçuluğun ana veya yan tema olarak işlendiği diziler katılımcıların okçuluk sporuna yönelmesinde teşvik edici bir unsur olmuştur. Söz konusu etki yaş grubu gözetmeksizin kişiler üzerinde vardır. Yine medyada yer alan, Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı dizilerin kişileri okçuluğa yönlendirdiğine dair çeşitli haberler, videolar ve görsellerde bulgularımızı teyit eder niteliktedir. McLuhan’a göre televizyon ile izleyici arasındaki iletişimin tamamlanması için izleyicinin aktif katılımı gereklidir. Dolayısıyla televizyon insanları aktif katılıma itmektedir (Tükenmez, 2003). Televizyonun bu etkisi sayesinde aktif sporculuğun arttığı da ortadadır (Erkal, 1986). Deverde (2015) söz konusu etkinin var olduğunu, özellikle çocukların ekranda gördükleri spor içerikli yayınları ilgiyle izleyerek “kendilerini spora doğru çekilir bir durumda bulduklarını” ifade etmektedir. Öte yandan Çetin (2015) spor dallarının ekranda kendine yer bulmasının bir anlamda ilgili sporun pazarlanması anlamına geldiğini, televizyon yayınlarında yer alan spor branşlarının hızla büyüdüğünü, yer almayanlar ise büyüme bir yana yok olmayla karşı karşıya kaldığını ifade etmektedir. Yine çeşitli araştırmalar spor içerikli yayınların toplumu spora teşvik ettiğini/spora yönlendirdiğini ortaya koymaktadır (Kılıçgil, 1998; Karaküçük ve ark., 1996). Katılımcılarımız da McLuhan’ın bahsettiği üzere okçuluk temalı dizileri izleyerek iletişimin tamamlanmasına adına aktif katılım sağlamış kendisini okçuluğun içine çekilir vaziyette bulmuştur. Sözü edilen spor içerikli televizyon yayınlarının spora yöneltme etkisi çalışmamız özelinde de görülmüş, okçuluğun ekranlardan kendine yer bulması, Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi dizilerdeki okçuluğa dair unsurlar, kişilerin okçuluğa yönelmesini sağlamıştır. Literatürdeki veriler ile çalışma verilerimiz bu noktada örtüşmektedir.

Konu daha özelde spor filmleri bağlamında irdelendiğinde de aynı doğrultuda sonuçlara ulaşmak mümkündür. Nitekim spor filmleri, spora dair unsurları içeren filmlere denmektedir (Tarakçıoğlu, 2019). Yani bir anlamda spor içerikli yayınlardır. Spor filmleri; spor belgeselleri, kurgu filmleri olduğu gibi televizyon dizileri de olabilmektedir (Poulton ve Roderick, 2008). Elde ettiğimiz verilerden bir tür spor filmi olan Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı diziler katılımcılarımızı okçuluğa yöneltmiştir. Yaralı (2014) “Spor Filmlerinin Dil ve İçerik Yönünden İncelenmesi” adlı çalışmada, ebeveynler bir takım ölçütlere dayanarak tercih ettikleri spor filmlerini çocuklarına izleterek, çocuklarının ilgili spor branşına ilgi duymasını/ilgisinin arttırmasını sağlayabileceğini ifade etmektedir. Tarakçıoğlu (2019) da ülkedeki sportif başarıları konu edinen filmlerin çekilmesinin, ilgili spora çocukların ve gençlerin teşvik edilmesini sağlayabileceğini ifade etmektedir. Yaralı ve Tarakçıoğlu’nun spor filmlerinin spora ilgi ve isteği arttıracağı dair ifadeleri, çalışmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir. Ayrıcagünümüzden güncel örneklerde vardır⁵. Spor filmleri özelinde televizyonda yayınlanan spor içerikli dizilerinin toplumu spora yönlendirdiğine/spora teşvik ettiğine dair çalışmamızı destekleyici örnekler bulunmaktadır. Ekin (2014) “Türkiye’de Basketbol Sporunun Yaygınlaşmasında Televizyonun Olumlu Etkileri: Beyaz Gölge Örneği” adlı bir çalışma yürütmüştür. Çalışmada, Türkiye’de basketbol sporunun yaygınlaşma sürecinde Beyaz Gölge dizisinin önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Ekin, Türkiye’nin batılılaşma sürecinde televizyon dizilerinin etkisinde kaldığını, bu dizilerden birinin basketbol temalı Beyaz Gölge dizisi olduğunu ve uzun vadeli bu etkilerin belirtilerini günümüzde rahatlıkla görebileceğimizi ifade etmektedir.

Sonuç itibariyle; araştırmadan elde ettiğimiz veriler ve literatürdeki bilgiler ışığında, Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı televizyon dizilerinin kişileri okçuluk sporuna yönelttiğini ortaya koymuş bulunuyoruz. Söz konusu diziler toplumun okçuluğa teşvikinde etkin bir rol oynamıştır. Kişiler üzerindeki bu etkiler çeşitlilik/oransal farklar gösterse de bu etkinin yaş, cinsiyet, medeni hal, öğrenim durumu, meslek, gelir durumu gözetmeksizin vardır. Yaş grubu arasında bir kıyaslama

⁵ “Cep Herkülü: Naim Süleymanoğlu” filminin resmi instagram hesabında, filmi izleyen kişilerin halter sporuna ilgi ve istek duyduğuna dair görseller bulunmaktadır: <https://www.instagram.com/p/B6GB7eGhT1z/>, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020, https://www.instagram.com/p/B6TBy_fBPR0/, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020.

yapılırsa bu etki 9-17 yaş grubunda, 18-65 yaş grubuna kıyasla daha fazladır. Okçuluk temalı diziler katılımcılarımızın okçuluğa yönelmesinde baş aktördür. Fakat bunun yanında okçuluk tesislerinin mevcut ve yeterli olması, aile ve sosyal çevre tarafından kabul görüyor olması, aile ve sosyal çevrenin desteği, reklam gibi faktörleri göz ardı etmemek gerekir.

Geçmişten günümüze okçuluk öğeleri içeren dizi-filmler ekranlarda yer almıştır. Bu diziler sayesinde okçuluğa bir ilgi oluştuğu görülmüştür fakat yukarıda da bahsettiğimiz üzere yan faktörlerle (kaliteli aktarım, okçuluk tesislerinin mevcut ve yeterli olması, reklam v.s.) beraber Tozkoparan gibi tamamıyla okçuluk temasını işleyen/konu alan diziler kişilerin daha fazla okçuluğa yönelmesini sağlamıştır. Geçmişte okçuluk daha çok dizi ve filmlerde yan temada kalmış, Tozkoparan gibi diziler sayesinde okçuluk ana tema olarak işlenmiş, okçuluk daha çok ön plana çıkarılmıştır. Kaliteli bir aktarım sağlaması, özellikle 9-17 yaş grubundakilerin ilgisini çekecek unsurlarla donatılmış olması, okçuluğa olan isteğin artmasını da etkili olmuştur. Diriliş: Ertuğrul dizisinde ise okçuluk bir amaçtan çok bir araç olarak kullanılmış, daha çok yan temada işlenmiştir. Fakat etkileyici ok atışlarıyla beraber izleyicilerde milli duyguları canlandırıcı unsurları içermesiyle/konuları işlemesiyle okçuluğa olan ilgi düzeyinin arttırmayı sağlamıştır. Geleneksel değerler atıfla kişiler okçuluk sporuna yönelerek bir nevi atalarını saygıyla anmakta, onların köklü mirasını devam ettirmektedir.

Beşinci tema olan “Dizideki Kahramanlar ve Özdeşleşme Etkisi”nde, katılımcıların okçuluk temalı dizilerdeki kahramanlarla/karakterlerle olan özdeşleşmelerine yönelik bulgular yer almaktadır. Bu bölüm “Diziler Vasıtasıyla Okçuluğa Yönelme”nin devamı niteliğindedir. Çünkü katılımcılar, film kahramanlarıyla/karakterleriyle özdeşleşerek okçuluğa yönelmişlerdir. Yine bulgularımızla benzer şekilde Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı dizileri izleyen kişilerin, bu dizideki karakterlerle özdeşleşerek okçuluğa yöneldiklerine, karakterleri taklit etmelerine, örnek almalarına dair medyada çeşitli haberler, videolar ve görseller de bulunmaktadır. Bu bağlamda bu bilgiler bulgularımızı desteklemektedir. Kılıçgil (1998) insanların spora yönelmesinde özdeşleşme faktörünün önemli olduğunu, taklit ettiği kişinin vesilesiyle spora yönelmenin söz konusu olduğunu ifade etmektedir. İsen ve Batmaz (2002) da özdeşleşilecek rol modeller arasında film karakterlerini saymaktadır. Ekin (2014) “Türkiye’de Basketbol Sporunun Yaygınlaşmasında Televizyonun Olumlu Etkileri: Beyaz Gölge Örneği” adlı çalışmada, film karakteriyle özdeşleşme/film karakterini örnek alma faktörü bağlamında, basketbol temalı “Beyaz Gölge” dizisinin, Türkiye’de basketbolun sevilmesi ve yaygınlaşmasında olumlu etkileri olduğunu ifade etmiştir. Yılmaz ve Çelik (2018) de “Çizgi Filmlerdeki Spor Unsurlarının İncelenmesi: Niloya ve Kuzucuk Örnekleri” adlı çalışmada, çocukların çizgi film karakterleriyle özdeşleşim kurduklarını, özdeşleşim kurulan bu karakterlerin sporda başarılı bir profil çizmeleri neticesinde çocukların ilgili spor branşını sevmelerini sağlayacağını öne sürmektedir. Literatürde yer alan bu bilgiler çalışmamızda ulaştığımız sonuçla paralellik göstermektedir. Katılımcılarımız özdeşleştiği kişiler yoluyla okçuluğa yönelmiş, okçuluğa yönelik faaliyetlerde bulunmuşlardır. Özdeşleşilen kişiler ise televizyonda yayınlanan okçuluk temalı dizilerdeki karakterlerdir. Netice itibarıyla söz konusu bu karakterler birer rol model olup kişilerin okçuluğa yönelmelerinde etkin rol oynamışlardır.

Ayrıca burada bir anlamda “spor yıldızıyla özdeşleşme” gibi bir olgu söz konusudur. Oyuncular birer film karakterleri olduğu gibi aynı zamanda başarıyı temsil eden birer okçuluk sporcusudurlar. Katılımcılarımız medyanın sayesinde parlayan bu yıldızlarla özdeşleşmektedirler. Katılımcılar bu sporcularla özdeşleşerek okçuluğa yönelmişlerdir. Özsoy (2008) medyanın etkisiyle sporcuların yıldızlaştığını ve bu sayede milyonlarca insanın bu yıldızlarla özdeşleşerek spora yöneldiklerini ifade etmektedir. Erdemli de (1996) toplumun ve özellikle gençlerin spora yönelmesinde, spor yıldızlarıyla özdeşleşmenin önemine vurgu yapmıştır. Kılanç (2014) ve Özcan (2014) benzer ifadelerle bunu desteklemektedirler. Kılıçgil (1998) “Elit Sporcuların Sosyal Çevreyle İlişkisi ve Sosyal Çevrenin Spora Yönelmeye Etkisi” adlı çalışmada söz konusu durumu destekleyici nitelikte sonuçlara ulaşmıştır.

Kılıçgil, kişilerle özindikleri spor yıldızlarının medyanın sayesinde buluştuğunu, medyanın spor yıldızlarını evimize kadar getirdiğini ifade etmektedir. Kılıçgil'e göre medyanın bir takım faaliyetleri sonucu cazip hale gelen spor yıldızlarının özenilecek etkisi artmaktadır. Ve Kılıçgil çalışmasının sonucunda deneklerin rol model olarak gördükleri sporcularla özdeşleşerek spora yöneldiklerini tespit etmiştir.

Katılımcılar "onlar gibi olmak" istedikleri film kahramanları/karakterleri sayesinde, okçuluğa dair bir takım davranışlar içerisinde bulunmuşlardır: "(...) *Benim hedeflerim onlar gibi ok atmak.*" (K5, 9 Yaşında, Erkek). Sporda kişi-kişi özdeşleşmesine örnek gösterilebilecek bu durumda (Zelyurt, 2019), yıldız/kahraman idealleştirilmiştir. O, olmak istenilen, ulaşılmaya çalışılan mükemmelliği temsil etmektedir. Kişiler, "onlar gibi olmak" isteği neticesinde yıldıza göre eylemlerini şekillendirmektedirler (İmançer ve ark., 2006). Koç (2019) "Ortaokul Öğrencilerinin Osmanlı Dönemine İlişkin Tarihsel Dizilere Yönelik Görüşleri" adlı çalışmasında katılımcımız K8'in (9 Yaşında, Erkek) "*bazen onlar gibi olasım geliyor*" şeklindeki ifadesiyle aynı doğrultuda sonuçlara ulaşmıştır. Koç çalışmasında yer alan öğrencilerin, tarihsel dizilerdeki karakterlerin yerine kendilerini koydukları görülmüştür. Kongar (1986) filmde idealize edilen karakterin insanların düşlediği rolü temsil ettiğini ifade etmektedir. Erjem ve Çağlayandereli (2006) söz konusu bu karakterlerin insanlar tarafından örnek alındığını ve insanların kişiliklerini bu karakterlerin özelliklerine göre şekillendirdiklerini ifade etmektedir. Nitekim katılımcılarımız da aynı şekilde okçuluk temalı dizilerdeki idealize edilen karakterleri örnek aldığı, onları taklit ederek, karakterlerin uygulamalarının benzerini uygulayarak özdeşleşmeyi gerçekleştirmişlerdir: "*İlk diziyi izlemeye başladığımda ben evde böyle lastikle denemeler yapıyordum.*" (K9, 12 Yaşında, Erkek). Karataş (2014) sadece çocukların değil her yaş grubundan bireylerin özdeşleşecek rol modeller bulduğu ifade etmektedir. Nitekim bunu yetişkin katılımcılarımızda gözlemlemekteyiz: "*Tozkoparan'ı izleyince bende diyorum ki 'bir yayla hemen bir atış daha yapayım, acaba nasıl vururum, gerçekten kolay mı yapmak' falan*" (K23, 18 Yaşında, Erkek).

Katılımcılarımızın okçuluk temalı dizilerden bir takım teknikleri öğrenip ve uygulamışlardır. Katılımcıların ifadelerinden film karakterleriyle özdeşleştikleri, kendilerinin yaşadığı sürecin benzerini söz konusu film karakterinin de yaşadıkları yani bir yaşam özdeşliği kurdukları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda özdeşleştikleri karakterlerden teknikler öğrenip uygulamaktadırlar. Bu bağlamda okçuluk temalı dizilerin öğretici yönü de vardır. Broch bizim bulgularımızı destekleyici şekilde, spor filmlerinin bir eğitim aracı olarak kullanılabileceğini ifade etmektedir (Tarakçoğlu, 2019). Bayköse ve Keskin (2018) de "Boşluğa Dokunmak Filminin İçerik Açısından Sporda Psikolojik Beceri Faktörleri Bağlamında İncelenmesi" adlı çalışmalarında, antrenörler ve sporcuların karşılaştıkları/karşılaşabilecekleri zorlukların nasıl üstesinden gelebileceklerini öğrenmede spor filmlerinin izlenip analiz edilmesinin etkili bir yöntem olabileceğini ifade etmektedirler.

Elde ettiğimiz veriler ve literatürdeki bilgilerin desteği neticesinde, Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı dizilerdeki karakterlerin birer özdeşleşme objeleri olarak sunulması sonucunda bu karakterlerin izler kitle tarafından taklit edildiğini söyleyebiliriz. Okçuluk temalı bu dizilerdeki karakterler özdeşlik kurulan kişiler olmuşlardır. İzleyiciler onlar gibi olma yolunda, istemli ya da istemsizce okçuluğa dair faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bu vesileyle okçuluğa yönelme söz konusudur. Okçuluk temalı diziler özdeşleşme faktörü dâhilinde kişileri okçuluğa yöneltmektedir. Özdeşleşme yoluyla kişiler birçok şeye (ürün, hizmet, kurum, ideoloji v.s.) yönelmektedirler. Özdeşleşilen kişiler ise farklı alanlardadır. Yukarıda da bahsedildiği üzere burada spor yıldızıyla özdeşleşme gibi bir olgu da söz konusudur. Okçuluk temalı dizilerdeki karakterler birer yıldız oyuncu oldukları kadar aynı zaman da birer okçuluk sporu yıldızdırlar. Filmde çeşitli başarılar elde eden söz konusu bu yıldız sporcular kişilerin okçuluk sporuna yönelten birer unsur olmuşlardır.

Altıncı ve son tema olan “Okçuluğa Dair Gelecek Planları ve Beklentiler”de katılımcıların antrenör olmak, sporcu olmak ve hobi amaçlı devam etmek gibi planları devam etmek gibi planları olduğu ortaya çıkmıştır. Kimi katılımcının birden fazla hedefi bulunmaktadır. Sonuç itibariyle okçuluk temalı dizilerden etkilenerek okçuluğa yönelen katılımcıların, hem kendisine: “*Dünya şampiyonu olmayı istiyorum mesela.*” (K24, 9 Yaşında, Erkek) hem de topluma yönelik: *Boş zamanım olursa gönüllü eğitmenlik yapmak isterim, ücretsiz kurs açmak isterim.*” (K12, 15 Yaşında, Erkek) okçuluğa dair önemli planları bulunmaktadır. Okçuluk temalı diziler direk izleyicileri etkilemekle beraber insanlar arası etkileşim sonucu kümülatif olarak okçuluk sporuna olan isteğin ve yönelmenin artmasını sağlayacaktır. Ayrıca Erkal’ın (1986) da belirttiği gibi, ilgili sporun toplumda yaygınlaşması bir anlamda o sporda profesyonel sporcuların artmasını sağlayacaktır.

Özetlenecek olursa; katılımcılarımızın okçulukla tanışmasında Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı diziler büyük oranda etkili olmuştur. Söz konusu diziler katılımcılar tarafından ilgiyle takip edilmektedir. Okçuluk araştırmamızda yer alan katılımcılar açısından önemli bir spor dalıdır, diğerlerine kıyasla onlar için farklı bir anlam ifade etmektedir. Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk temalı diziler katılımcılarımızın okçuluğa yönelmesinde önemli bir rol üstlenmiştir, bu diziler vesilesiyle okçuluğa yönelmişler, okçuluğa olan ilgilerinin artmasında bu diziler etkili olmuştur. Var olan bu etki kimi katılımcı da daha az olmakla birlikte genelinde anlamlı derecededir. Katılımcılar Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul’da yer alan karakterlerle özdeşleşmişler, onlar gibi olma arzusu içinde olmuşlardır. Bu arzularını televizyon karşısına geçerek onlar gibi ok atmaya çalışarak, yay veya lastikle benzer denemeler yaparak ve karakterden öğrendikleri teknikleri uygulayarak gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Bunun yanında katılımcılarımızın okçuluğa dair ileriye dönük; eğitmen olma, sporcu olma, hobi olarak devam etme gibi planları bulunmaktadır. Çalışmamız sonuç olarak; Tozkoparan ve Diriliş: Ertuğrul gibi okçuluk ve diğer spor dallarıyla ilgili temalar içeren televizyon dizilerinin, her yaştan insanı spora teşvik etme ve bir uyarıcı potansiyelini taşıdığını göstermektedir. Medyatik olmayan ve gelişmekte olan spor dallarına dair temaları kapsayan televizyon dizilerinin artırılmasının, amatör ve gelişmekte olan spor dallarının kitleleşme ve bilinirlik düzeyini arttırmak bakımından işlevsel olacağını düşünmekteyiz.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Her araştırmada olduğu gibi bu araştırmanın da bir takım sınırlılıkları vardır. Sınırlılıklar, metodoloji ve araştırmacı ile ilgilidir. Söz konusu sınırlılıklar şöyledir:

- Çalışmaya dâhil olan katılımcı sayısı 26 ile sınırlandırılmıştır. Araştırma planında bu bölüme ayrılan süre içerisinde ancak bu sayıya ulaşılmıştır.
- Çalışmada yer alan katılımcılar, İstanbul’da bulunan Okçular Vakfı ve İBB Spor İstanbul’da okçuluk kursuna devam eden okçuluk temalı dizi izleyicileriyle sınırlı kalmıştır. Araştırma planı kapsamında konuya ayrılan sürenin kısıtlı olması, bir takım prosedürler gereği diğer kulüp ve kurumlarda hizmet alanlara ulaşmanın zaman alması sebebiyle, araştırmaya tam uygunluk gösteren ve aynı zaman ulaşılması kolay olan kurumlar tercih edilmiştir.
- Çalışma konusu okçuluk sporu örneği ile sınırlandırılmış, diğer branşlar çalışmanın konusuna dâhil edilmemiştir. Güncel bir örnek olması, çokça veri bulunması, ölçülebilmeyle elverişli olması ve derinlemesine araştırma yapılabilmesi gibi gerekçelerle böyle bir küçük örnekleme odaklanılmıştır.
- Veri toplama aracı, yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme tekniği ile sınırlı kalmış, diğer araştırma metodları kullanılmamıştır. Bu teknik katılımcı sayısı az çalışmalarda uygulanmakla/kullanılmakla birlikte az kişiden çok veri almaya yönelik bir veri toplama

aracıdır. Araştırmada katılımcıların okçuluğa yönelmesindeki etkilere ve bu süreçteki anlam evrenine ulaşmak, okçuluğa dair deneyimlerine nüfuz etmek, ilgili televizyon dizileriyle ve okçulukla ilişkilerini betimlemek amaçlanmıştır. Bu amaçlarla paralel olarak derinlemesine görüşme tekniğinin kullanılması işlevsel görünmektedir.

- Elde edilen veriler, tarafımızdan oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ve Görüşme Formu'ndaki sorulara verilen cevaplarla sınırlı kalmıştır. Öngördüğümüz üzere söz konusu soruların yeterli verileri elde etmeye olanak sağlayacağı düşünülmüştür.

Toplumda sporun yaygınlaştırılmasını sağlamak, unutulmaya yüz tutmuş geleneksel sporları canlandırmak ve ilginin daha az olduğu branşlara teşviki arttırmak adına çalışmadan çıkan sonuç neticesinde hazırlanan öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Okçuluğa olan ilginin devamlılığının sağlanması ve ilginin artırılması adına (bir tür tutundurma faaliyeti olarak) mevcuttaki okçuluk temalı dizilerin kalitesini koruyarak devamlılığını sağlamak.
- Oluşan/oluşacak olan okçuluğa ilginin eyleme dönüşmesi/yerini bulması adına, okçuluk kulüpleri ve tesislerini arttırmak ve artırılmasını teşvik etmek.
- Canlandırmak istenen bir geleneksel sporu veyahut tercihin az olduğu bir branşı, toplumda yaygınlaştırmak için ilgili spor branşlarına yönelik, kaliteli (konu, yapım, oyuncu kadrosu bakımından) televizyon dizi projeleri ortaya çıkarmak. Bununla eşgüdümlü olarak insanların ilgili sporları uygulayabilecekleri mekânları oluşturmak.

Açıklamalar

Bu çalışma Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD (Spor Yönetim Bilimleri Programı) bünyesinde, Doç. Dr. Mert Kerem Zelyurt danışmanlığında Adem Bilim tarafından yapılan "Televizyon Dizilerinin Spora Teşvik Edici Etkileri Üzerine Nitel Bir Araştırma: Okçuluk Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Yazar Katkıları

Bu çalışmada, Yüksek Lisans öğrencisi Adem Bilim ve Tez danışmanı Doç. Dr. Mert Kerem Zelyurt'un katkıları eşittir.

KAYNAKÇA

Bahar, H. H. (2007). Eğitim fakültesi öğrencilerinin çeşitli televizyon programlarını izleme süresinin cinsiyet ve sınıf seviyesine göre değerlendirilmesi (Erzincan Eğitim Fakültesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 37-49.

Bayköse, N., & Keskin, P. (2018). Boşluğa dokunmak filminin içerik açısından sporda psikolojik beceri faktörleri bağlamında incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 43-53.

Crosson, S. (2013). *Sport and film* (1st ed.). New York: Routledge; p: 1-30.

Çakır, V. (2005). Bir sosyal etkinlik olarak eğlence ve televizyon. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 123-142.

Çetin, C. (2015). *Spor iletişimi: Spor-tv birlikteliği sattırıyor* (3. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, s: 7-13, 75-86.

Dever, A. (2008). *Sosyolojik boyutlarıyla spor* (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Ekin, V. (2014). Türkiye’de basketbol sporunun yaygınlaşmasında televizyonun olumlu etkileri: beyaz gölge örneği. V. Ekin (Edt.) *Türkiye’de spor ve medya* (s: 341-372) İstanbul: Köprü Kitapları.

Erdemli, A. (1996). *İnsan, spor ve olimpizm: Spor felsefesi yazıları* (1. Basım). İstanbul: Sarmal Yayınevi, s: 58, 68, 70-73.

Erjem, Y., & Çağlayandereli, M. (2006). *Televizyon ve gençlik: Yerli dizilerin gençlerin model alma davranışı üzerindeki etkisi*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30(1), 15-46.

Erkal, M. E. (1986). *Sosyolojik açıdan spor* (1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

İmançer, D., Bilis, P. Ö., & Yılmaz, M. (2006). Medyada imajiner kimliğin kurgulanma biçimleri: Bir model olarak yıldız olgusu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 101-115.

İsen, G., & Batmaz, V. (2002). *Ben ve toplum* (1. Basım). İstanbul: Om Yayınları; s: 36.

Kalçık, C. (2017). *Tarihi dizilerle yaşam boyu öğrenme algısı (Bartın İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Karaküçük, S., Yenel, F., & Yaman, M. (1996). Sporun topluma yaygınlaştırılması bakımından televizyon spor programlarının etkinliği. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (3), 44-56.

Karataş, E. (2014). Çocuk edebiyatında "karakter" kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 60-79.

Kennedy, E., & Hills, L. (2009). *Sport, media, society* (1st ed). New York: Berg Publishers, s: 34, 50.

Kılanç, R. Ö. (2014). Bir etkinlik yönetimi olarak WTA şampiyonası ve medya yansımaları. V. Ekin (Edt.) *Türkiye’de spor ve medya* (s: 288-304). İstanbul: Köprü Kitapları.

Kılbaş, Ş. (2001). *Rekreasyon - Boş zamanı değerlendirme* (1. Basım). Adana: Anaca Yayınları, s: 135.

Kılıçgil, E. (1998). *Elit sporcuların sosyal ilişkisi ve sosyal çevrenin spora yönelmeye etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Koç, H. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin osmanlı dönemine ilişkin tarihsel dizilere yönelik görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Kongar, E. (1986). *Kültür ve iletişim* (1. Basım). İstanbul: Say Yayınları; s: 90-95.

Özcan, C. (2014). *Sağlıklı sporcu nasıl yetişmeli?* (1. Basım). İstanbul: Mola Kitap; s: 89, 147.

Özsoy, S. (2008). Yazılı spor mediasından okur beklentileri. *İletişim Fakültesi Dergisi*, (31), 99-117.

Poulton, E., & Roderick, M. (2008). Introducing sport in films. *Sport in Society*, 11(2-3), 107-116.

RTÜK (2018). *Televizyon eğilimleri araştırması*. Ankara: RTÜK.

Şahan, H., & Çınar, V. (2004). Kitle iletişim araçlarının spor kamuoyu üzerine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 313-321.

Tarakçıoğlu, S. (2019). Türkiye sinemasında spor. *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(2), 464-478.

Taşmektepligil, M. Y., & Bostancı, Ö. (2000).Farklı özelliklere sahip fertlerin sportif faaliyetlere katılımlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 26-42.

Tükenmez, M. (2003). *Medya ve spor* (1. Basım). İstanbul: Etiküs Yayınları.

Wake, M., Hesketh, K., & Waters, E. (2003). Television, computer use and body mass index in australian primary school children. *J. Paediatr Child Health*, 39(2), 130-134.

Yaralı, D. (2014). *Spor filmlerinin dil ve içerik açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Entitüsü,Muğla.

Yılmaz, A., & Çelik, A. (2018). Çizgi filmlerdeki spor unsurlarının incelenmesi: niloya ve kuzucuk örnekleri. *Celal Bayer Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 296-309.

Zelyurt, M. K. (2019). Futbol taraftarlığı, özdeşleşme ve kimlik: Taraftarlıktan fanatizme. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 85-105.

Zeybek, I. (2014). Spor medyası ve lüks olgusu. V. Ekin (Edt.) *Türkiye'de spor ve medya* (s: 165-180). İstanbul: Köprü Kitapları.

MakaleGeliş : 30.06.2020

Makale Kabul : 24.09.2020

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>